

1.KLASSI AINEKAVAD

Muusika

2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Õppesisu	Õpitulemused
<p>Laulmine</p> <p>Repertuaar. Lauldakse eakohaseid laste- mängu- ja regilaule. Õpitakse laulma peast I kooliastme ühislause. Repertuaari valikul arvestatakse rahvakalendri tähtpäevadega ja riiklike tähtpäevadega.</p> <p>Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse a cappella ja saatega nii kooris, ansamblis kui ka üksi, mille käigus harjutakse kuulma ja kuulama nii ennast kui ka teisi. Tekitatakse harjumus hoida lauldes loomulikku kehahoidu. Õpilasi suunatakse laulma julgelt, ilmekalt ja selge diktsiooniga.</p> <p>Interpretatsioon. Mõtestatakse lauldava laulu sõnu. Väljendatakse laulu sisu ja meeleolu läbi erineva dünaamika ja tempo.</p> <p>Muusikaline kirjaoskus. Tutvutakse laulu õppimist toetava muusikateooriaga, sh mõistetega, rütm, viis, meetrum, löök, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, noot. Tutvutakse rütmide, rütmifiguuride ja pausiga</p> <p>rütmisilpide TA, TI-TI, TA-A ja TA-A-A, paus abil ning teadvustatakse neid laulmisel.</p> <p>Noodist laulmine. Õpitakse lugema noodist laulusõnu ning järgima rütmi ja meloodia liikumist. Tutvutakse erinevate noodimärkidega (kordusmärgid). Juhitakse tähelepanu laulu autoritele. Õpitakse uusi laule noodist SO, MI ja RA astmetega. Juhitakse tähelepanu laulu autoritele (helilooja ja luuletaja).</p> <p>Vorm. Kirjeldatakse õpitavate laulude vormi läbi mõistete salm, refrään, eelmäng ja vahemäng.</p> <p>Relatiivsed astmed. Tutvutakse relatiivsete astmete ja nende käemärkidega (SO, MI ja RA). Astmed paigutatakse astmetrepile või -redelile ja noodijoonestikule.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) on harjunud laulma sirge selja, püstise pea ja avatud suuga julgelt ja ilmekalt kooris (kogu klassiga), ansamblis ja /või üksi; võtab osa ühislaulmisest; 2) väljendab lauldes laulu sisu ja meeleolu kasutades erinevat dünaamikat ja tempot, pöörab tähelepanu lauldava laulu sõnadele; 3) laulab eakohaseid laste-, mängu- ja regilaule; 4) laulab peast I kooliastme ühislause: Eesti Vabariigi hümn “Mu isamaa, mu õnn ja rõõm” (F. Pacius/ J. V. Jannsen), “Lapsed tuppa” (E. L. Wöhrmann), „Kevadel“ (J. H. Hermann/ P. Tekkel); 5) on tutvunud laulupidude traditsiooniga; 6) on tutvunud muusikalise kirjaoskusega ja rakendab seda lauldes; laulab astmemudeleid kasutades astmeid SO, MI ja RA; teadvustab õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi laulmisel;
<p>Pillimäng</p> <p>Musitseerimisel kasutatakse teadlikult rütme, rütmifiguure ja pausi</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1) mängib keha- ja rütmipille lihtsamates ostinato'des ja/või kaasmängudes; oskab nimetada enda koolis olevate rütmipillide nimetusi; 2) on tutvunud muusikalise kirjaoskusega: teadvustab õpitud

<p>Keha- ja rütmipille mängitakse kogu klassiga, ansambelis kui ka üksi, mille käigus harjutakse kuulma ja kuulama nii ennast kui ka teiste pillimängu.</p> <p>Kehapill. Tutvutakse kehapilli ning selle erinevate helide ja mänguvõimalustega. Rakendatakse kehapilli lihtsamates ostinatodes, kaas- eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Rütmipillid. Tutvutakse oma koolis olevate rütmipillidega. Õpitakse rütmipillidel õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille lihtsamates ostinatodes, kaas- eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p>	<p>rütme, rütmifiguure ja pausi musitseerimisel;</p>
<p>Muusikaline liikumine</p>	
<p>Liikumistegevus viiakse läbi nii kogu klassiga, gruppides kui ka üksi, mille käigus harjutakse liikuma ja tunnetama nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis.</p> <p>Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Tutvutakse liikumise kaudu rütmide, rütmifiguuride ja pausiga</p> <div style="text-align: center;"> </div> <p>Tunnetatakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu.</p> <p>Eesti laulu- ja ringmängud. Mängitakse ühiselt eesti laulu- ja ringmänge, tutvudes nende sisu ja pärimuslike traditsioonidega. Väljendatakse mängudes erinevate tegelaste karaktereid.</p> <p>Harjutatakse ühistegevustes liikumist paaris, ühiselt ringjoonel, vooris ja viirus.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas; 2) tantsib koos kaaslastega eesti laulu- ja ringmänge; 3) tajub ja tunnetab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid: rütme, rütmifiguure ja pausi, erinevaid temposid;
<p>Muusikaline omalooming</p>	
<p>Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansambelis ja/ või kogu klassiga.</p> <p>Pillimäng. Luuakse rütmilisi improvisatsioone, rütmijärgnevusi ja ostinatosid ning esitatakse neid keha- ja rütmipillidel. Omaloomingut luues kasutatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi.</p> <div style="text-align: center;"> </div> <p>Liikumine. Väljendatakse muusikapala karaktereid improviseeritud liikumise kaudu. Laulu meeleolule luuakse sobivad liigutused.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika); 2) loob lihtsaid rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha- ja rütmipillidel, kasutades õpitud rütme, rütmifiguure, pausi; 3) kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamisel; 4) väljendab muusika meeleolu kunstitöodes; 5) on tutvunud muusikalise kirjaoskusega, kasutab omaloomingu loomisel õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi;

Muusika kuulamine	
<p>Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta eakohaselt arvamust suuliselt või muul looval viisil.</p> <p>Autorid. Tutvutakse laulu või muusikapala autorite ametitega (helilooja, luuletaja). Uue repertuaari õppimisel juhitakse tähelepanu autoritele.</p> <p>Eesti rahvamuusika. Tutvutakse eesti rahvalaulude ja rahvapillidega.</p> <p>Vokaalmuusika ja instrumentaalmuusika. Eristatakse kuuldelselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala).</p> <p>Muusika väljendusvahendid. Kirjeldatakse kogetud muusikaelamust eakohaselt, kasutades õpitud oskussõnavara.</p> <p>Kontsert. Tutvutakse kontserdikülastaja hea käitumise tavadega.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) avaldab eakohaselt arvamust kogetud muusikaelamusest, kasutades õpitud oskussõnavara; 2) kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb eakohaselt kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit; 3) eristab kuuldelselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala); 4) on tutvunud eesti rahvapillidega;

Kunst

2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Õppesisu	Õpitulemused
Visuaalne kirjaoskus	
<p>Igapäevane visuaalkultuur</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liiklusmärgid • Kaardid • Mänguasjad • Riietus • Multifilmi tegelane 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Selgitab endale tuttavas keskkonnas (koolis ja klassis) kasutatavaid märke ja sümboleid ning nende tähendust
Kujutamise baaselemendid ja kompositsiooni põhimõtted	
<p>Baaselemendid:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kahemõõtmeline: punkt, joon, kujund, pind/tekstuur, värv <p>Kompositsioonipõhimõtted:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kontrast (värvid) • rütm • liikumine <p>Kompositsiooni kirjelduseks: suurem, väiksem, ühesuurused, ees, taga, lähemal, kaugemal, üleval, all, kõrval, paremal, vasakul, keskel, ääres, lähedal, koos, eraldi.</p> <p>Joone, kujundi, vormi ja tekstuuri kirjelduseks: sirge, kõver, laineline, terav, sujuv, kaarduv, kandiline, nurgeline, ümar, munajas, sile, kare, krobeline jne</p> <p>Värv:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Põhivärvid-punane, sinine, kollane <p>Värvitemperatuur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • soojad ja külmad toonid <p>Geomeetrilised kujundid</p> <p>Kunstiliigid:</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Nimetab, teoses nähtavaid värve, äratuntavaid esemeid, olendeid, kujundeid. 2) Kirjeldab visuaalteosel nähtavat (nimetab äratuntavaid esemeid, olendeid, kujundeid, värvid; mis see on, mida ma näen?) 3) Kirjeldab visuaalteose vaatlemisel tekkinud isiklike seoseid - mida nähtu mulle meenutab, mis siin pildil toimuda võiks?

<ul style="list-style-type: none"> • joonistus • maal • kollaž <p>Kunstižanrid: portree, maastik</p>	
Kunstitehnikad ja loominguine eneseväljendus	
<p><u>Kunstitehnikad ja stiid</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • pastell • guašš • värvipliiatsitehnika • savi või plastiliini voolimine • taimetrükk • sõrmemaal • akvarell • puhumistehnika • kollaaž • plastiliinimaal 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Rakendab teoste loomisel õpetaja abiga lihtsamaid kunstitehnikaid (monotüüpia, puhumistehnika, plastiliinimaal, pastell, guašš, värvipliiatsitehnika, savi või plastiliini voolimine jms) ja vahendeid. 2) Väljendab enda kogemuse piires mõtteid, tundeid ja kogemusi oma kunstitöodes. 3) Teeb enamasti aktiivselt kaasa nii oma initsiatiivil kui etteantud ülesandeid. 4) Kirjeldab etteantud küsimuste toetudes oma töö valmimise protsessi - mida ja kuidas ma tegin, milliseid vahendeid kasutasin? Mida töö tegemisel nautisin? Millised raskused ületasin? 5) Kirjeldab etteantud küsimustele toetudes valminud tööd - mida ma oma töös näen?
Disain ja disainiprotsess	
<p><u>Tarbeesemed ja levinumad materjalid</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Looduslikud materjalid: puit, klaas, lina, vill, puuvill, savi... • Tehismaterjalid: plastik, kile... • Esemel, materjali või värvi otstarve, funktsionaalsus • Kasutusmugavus 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Kirjutab oma tööle nime. 2) Kasutab vahendeid ja materjale säästlikult ja ohutult.
Kunsti, kultuuri ja ühiskonna seosed	
<p><u>Ohutus ja säästlikkus</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Töövahendite ohutu ja säästlik kasutamine • Ohutus kasutaja tervisele ja keskkonnale • Töövahendite ja kunstmaterjalide õige säilitamine <p><u>Eetika (kuidas olla hea kunstnik, hea publik ja hea kaaslane)</u></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Kasutab vahendeid ja materjale säästlikult ja ohutult. 2) Korrastab enamasti oma töökoha.

- Töövahendite ja töökoha korrastamise õiged töövõtted

2.KLASSI AINEKAVAD

Muusikaõpetus

2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Õppesisu	Õpitulemused
<p>Laulmine</p> <p>Repertuaar. Lauldakse eakohaseid laste-mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule. Õpitakse laulma peast I kooliastme ühislaule. Repertuaari valikul arvestatakse rahvakalendri tähtpäevadega ja riiklike tähtpäevadega. Tutvutakse laulu autoritega.</p> <p>Laulmine ja laulutehnika. Kinnistatakse harjumust hoida laulmisel loomulikku kehahoidu. Tutvutakse laulmisele omaste hingamise põhimõtetega. Lauldakse julgelt, ilmekalt ja selge diktsiooniga. Lauldakse a cappella ja saatega nii kooris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvutakse laulupidude traditsiooniga ja kaasatakse õpilasi koolikoori.</p> <p>Interpretatsioon. Mõistetakse lauldava laulu sõnu. Väljendatakse laulu sisu ja meeleolu läbi erineva dünaamika (piano, forte, valjenedes ja vaibudes) ja tempo (kiire, aeglane).</p> <p>Muusikaline kirjaoskus. Täiendatakse juba õpitud laulu õppimist toetavat muusikateooriat, sh kinnistades mõisteid: rütm, viis, meetrum, löök, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, noot. Kinnistatakse rütme, rütmifiguuride ja pausi</p> <p>rütmisilpide TA, TI-TI, TA-A ja TA-A-A, paus abil ning teadvustatakse neid laulmisel.</p> <p>Noodist laulmine. Loetakse ladusalt noodist laulusõnu ning järgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Arvestatakse lauldes noodimärkidega (kordusmärgid, esimene ja teine volt, fermaat, latern ja segno).</p> <p>Vorm. Kinnistatakse laule õppides mõisteid salm, refrään, eelmäng ja vahemäng.</p> <p>Relatiivsed astmed ja astmemudelid.</p> <p>Mudellaulud. Kinnistatakse 1. klassis õpitud relatiivseid astmeid ja nende käemärke.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) oskab lauldes hoida loomulikku kehahoidu; on tutvunud laulmisele omaste hingamis põhimõtetega; laulab vaba tooni ja selge diktsiooniga üksi, ansambelis või kooris; 2) väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat ja tempot; loeb iseseisvalt noodist laulusõnu; 3) laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule; 4) laulab peast kooliastme ühislaule: "Mu isamaa, mu õnn ja rõõm" (F. Pacius/ J. V. Jannsen), „Mu koduke“ (A. Kiiss), „Tiliseb, tiliseb aisakell“ (L. Wirkhaus); 5) on tutvunud laulupidude traditsiooniga; 6) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda lauldes: laulab endale sobivas tessesuuris astmemudeleid, kasutades astmeid SO, MI, RA, LE, JO, alumine RA, ja alumine SO, (pentatoonika); kinnistab õpitud rütme, rütmifiguure ja pause;

<p>Tutvustatakse uusi relatiivseid astmeid. Astmed paigutatakse astmetrepile või -redelile ja JO-võtme abil noodijoonestikule.</p>	
<p>Pillimäng</p>	
<p>Musitseerimisel kasutatakse teadlikult rütme, rütmifiguure ja pausi</p> <p>Keha- rütmi- ja plaatpille mängitakse kogu klassiga, ansambelis kui ka üksi.</p> <p>Kehapill. Kehapilli rakendatakse lihtsamates ostinatodes, kaas- eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Rütmipillid. Musitseeritakse oma koolis olevatel rütmipillidel, kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille lihtsamates ostinatodes, kaas- eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Plaatpillid. Musitseeritakse oma koolis olevatel plaatpillidel, kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse plaatpille lihtsamates ostinatodes, kaas- eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Plaatpillidel musitseerides toetutakse pentatoonikale.</p> <p>Väikekannel, plokkflööt. Tutvutakse väikekandle või plokkflöödi esmaste mänguvõtetega, mida rakendatakse musitseerimisel.</p>	<p>1) rakendab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates ostinato'des, kaas- eel- ja/või vahemängudes, kasutades õigeid mänguvõtteid; oskab nimetada enda koolis olevate rütmi- ja plaatpillide nimetusi;</p> <p>2) on tutvunud väikekandle või plokkflöödi esmaste mänguvõtetega ja kasutab neid musitseerimisel;</p> <p>3) mõistab eakohaselt muusikalise kirjaoskuse tähtsust: teadvustab õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi musitseerimisel;</p>
<p>Muusikaline liikumine</p>	
<p>Liikumistegevus viiakse läbi nii kogu klassiga, gruppides kui ka üksi, mille käigus harjutakse liikuma ja tunnetama nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis.</p> <p>Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Tutvutakse liikumise kaudu rütmide, rütmifiguuride ja pausiga</p> <p>Tunnetatakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu.</p> <p>Eesti laulu- ja ringmängud. Mängitakse ühiselt eesti laulu- ja ringmänge, tutvutakse laulumängu sisu ja pärimusliku traditsiooniga. Väljendatakse mängudes erinevate tegelaste karaktereid.</p> <p>Tantsitakse ühiselt eesti rahvatantse (labajalg ja reinlender), kasutades tantsude põhisamme.</p>	<p>1) väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas;</p> <p>2) tajub ja tunnetab liikumise kaudu rütme, rütmifiguure ja pausi; tunnetab muusika erinevaid temposid ja väljendab dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu;</p> <p>3) tantsib eesti laulu- ja ringmänge ning labajalavalssi ja reinlenderit;</p>

Ühistegevustes liigutakse paaris, ühiselt ringjoonel, vooris ja viirus.	
Muusikaline omalooming	
<p>Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansambelis ja/ või kogu klassiga. Muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) kasutatakse omaloomingus nii eraldi kui ka omavahel lõimitult.</p> <p>Laulmine. Luuakse lihtsamaid tekste ja esitatakse neid musitseerides.</p> <p>Pillimäng. Luuakse rütmilisi improvisatsioone ja ostinatosid ning esitatakse neid keha- rütmi- ja plaatpillidel. Omaloomingut luues kasutatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi ning pentatoonikat.</p> <p>Liikumine. Väljendatakse muusikapala karaktereid improviseeritud liikumise kaudu. Laulu meeleolule luuakse sobivad liigutused.</p>	<p>1) rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika);</p> <p>2) loob lihtsaid rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel, kasutades õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi;</p> <p>3) loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne);</p> <p>4) kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamisel;</p> <p>5) väljendab muusika meeleolu kunstitöodes;</p> <p>6) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda omaloomingus.</p>
Muusika kuulamine	
<p>Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta eakohaselt arvamust suuliselt või muul looval viisil.</p> <p>Autorid. Tutvutakse laulu või muusikapala autorite ametitega (helilooja, luuletaja). Uue repertuaari õppimisel tutvutakse autoritega.</p> <p>Eesti rahvamuusika. Kuulatakse eesti rahvalaule ja rahvapille. Eristatakse regilaulus ühe- ja kaherealist regiviisi. Tutvutakse erinevate eesti rahvapillidega, neid eristatakse kuuldeliselt.</p> <p>Vokaalmuusika ja instrumentaalmuusika. Eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala). Tutvutakse erinevate esituskoosseisudega (solist, ansambel, koor).</p> <p>Muusika väljendusvahendid. Kirjeldatakse kogetud muusikaelamust eakohaselt, kasutades õpitud oskussõnavara.</p> <p>Kontsert. Korratakse kontserdikülastaja hea käitumise tavadid.</p>	<p>1) kirjeldab eakohaselt kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suuliselt või muul looval viisil;</p> <p>2) kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb eakohaselt kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit;</p> <p>3) eristab ja iseloomustab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala);</p> <p>4) eristab kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille ning kirjeldab neid.</p>

Kunst

1 tund nädalas, 35 tundi õppeaastas

Õppesisu ja –tegevus	Õpitulemused
Visuaalne kirjaoskus	
<p>Igapäevane visuaalkultuur</p> <ul style="list-style-type: none"> ● logod ● embleemid ● sümbolid ● sildid 	<p>1) Võrdleb märke (liiklusmärgid, logod, embleemid, sümbolid jms) omavahel ja seostab märgi vorme, värve, kujutatut märgi tähendusega.</p>

<ul style="list-style-type: none"> ● liiklusmärgid ● kaardid ● mänguasjad ● kaardid, tabelid ja infograafika, õpikute illustratsioonid, multifilmid ja arvutimängud, reklaam linnaruumis ja meedias, riietus, kaupluste vaateaknad, veebikeskkonnad. ● Raamatuillustratsioon, koomiks ja piltjutustus. ● Koomiksi tegelane ja karakteri disain (olulisemad tunnused, seos tegevuse ja iseloomuga). ● Teksti, tabelite ja illustratsioonide küljenduse põhimõtted (pealkirja, kuupäeva, autori, pildiallkirja ja teksti paigutamise üldised tavad ja põhimõtted). <p>Kujutamise baaselemendid ja kompositsioonipõhimõtted</p> <p>Baaselemendid:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Kahemõõtmeline: punkt, joon, kujund, pind/tekstuur, värv ● Kolmemõõtmeline: vorm, pind, värv, ruum <p>Kompositsioonipõhimõtted:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● kontrast ● rütm ● proportsioon ● tasakaal ● liikumine ● mõõtted <p>Kompositsiooni kirjelduseks: suurem, väiksem, ühesuurused, ees, taga, lähemal, kaugemal, üleval, all, kõrval, paremal, vasakul, keskel, ääres, lähedal, koos, eraldi, tasakaalus.</p> <p>Joone, kujundi, vormi ja tekstuuri kirjelduseks: sirge, kõver, laineline, terav, sujuv, kaarduv, kandiline, nurgeline, ümar, munajas, sile, kare, krobeline jne</p> <p>Geomeetrised kujundid ja abstraheerimine</p> <p>Värvinimetused:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● primaar ja sekundaarvärvide piires <p>Värvitemperatuur:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● soojad ja külmad toonid <p>Kunstiliigid:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● joonistus ● maal ● kollaaž ● skulptuur ● foto ● animatsioon <p>Kunstžanrid:</p>	<ol style="list-style-type: none"> 2) Tunneb ära tasapinnalised ja ruumilised teosed. 3) Leiab teoses soojasid ja külmasid toone ning heledamat ning tumedamat tonaalsust. 4) Teab, mis on joon ja pind ning iseloomustab erinevaid jooni vastavalt omandatud sõnavarale. 5) Kirjeldab teoses suurusuhteid ja objektide paiknemist (ees, taga, üleval, all jne) ning kolmemõõtmelise teose puhul vormi üldisemalt (ümar, kandiline, lapik, püstine jne). 6) Nimetab teoses nähtud kujundeid ja objekte, mis meenutavad tuttavaid kujundeid (ring, ruut, ristkülik jne). 7) Rakendab kahe- ja kolmemõõtmeliste teoste loomisel õpetaja abiga lihtsamaid kunstitehnikaid (taimetrukk, sõrmemaal, kuulimaal, akvarell, pointillism, voolimine, ruumiline paberitöö jms), vahendeid enamasti isikupärasel viisil. 8) Arutleb ja seostab värve tekkinud muljega (<i>näiteks miks kirjutavad õpetajad tavaliselt punase värviga ja miks on keelumärk punane</i>) ja valib esemele selle otstarbega sobiva värvitooni.
---	--

<ul style="list-style-type: none"> • portree • maastik • natüürmort • animalistika <p>Kunstiajalugu, kunstnikud, teosed</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tasapinnaline kunstiteos koolist või lähiümbrusest. • Skulptuur või monument (avalikust ruumist). • Raamatuillustraatorid emakeele lugemisvara hulgast. 	
Kunstitehnikad ja loominguline eneseväljendus	
<p>Kunstitehnikad ja stiilid</p> <ul style="list-style-type: none"> • plastiliinimaal • pastell • guašš • värvipliiatsitehnika • taimetrükk • kuulimaal • akvarell • pointillism • paberbatika • kollaaž • Foto- ja animatsioonitehnikad <p>Kunstiteooria Primaar- ja sekundaarvärvid</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Rakendab kahe- ja kolmemõõtmeliste teoste loomisel õpetaja abiga lihtsamaid kunstitehnikaid (taimetrükk, sõrmemaal, kuulimaal, akvarell, pointillism, voolimine, ruumiline paberitöö jms), vahendeid enamasti isikupärasel viisil. 2) Kirjeldab küsimustele toetuses enda ja teiste loodud visuaalteose vaatlemisel tekkinud isiklikke seoseid, mõtteid ja tundeid - mida nähtu mulle meenutab? Mis teoses toimuda võiks? Mis mind nii arvama paneb? Millist meeleolu see teos minus tekitab?
Disain ja disainiprotsess	
<p>Disaini baaselemendid</p> <p>Disainiprotsessis kasutatavad ideed</p> <p>visualiseerimise tehnikad</p> <ul style="list-style-type: none"> • Moodboard • mõistekaart • plakat <p>Tarbeesemed ja levinumad materjalid</p> <ul style="list-style-type: none"> • Looduslikud materjalid: puit, klaas, lina, vill, puuvill, savi... • Tehismaterjalid: plastik, kile... • Esemel, materjali või värvi otstarve, funktsionaalsus • Kasutusmugavus 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Eristab lihtsamate näidete põhjal tehisklikke ja looduslikke materjale (<i>näiteks puit ja plastik</i>). 2) Kirjeldab etteantud küsimustele toetudes enda töö valmimise protsessi - mida ma tegin, kuidas tegin, milliseid vahendeid kasutasin? Mida ma protsessi käigus õppisin?
Kunsti, kultuuri ja ühiskonna seosed	
<p>Ohutus ja säästlikkus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Töövahendite ohutu ja säästlik kasutamine • Ohutus kasutaja tervisele ja keskkonnale • Töövahendite ja kunstmaterjalide õige säilitamine 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Korrastab oma töökoha. 2) Järgib enamasti õpitud töö- ja ohutusvõtteid.

<p>liikumist. Õpitakse lihtsamaid laule noodist kasutades kõiki õpitud astmeid. Laulmisel arvestatakse tuttavate ja uute noodimärkidega (sidekaar, pidekaar, süsteem).</p> <p>Vorm. Teadvustatakse õpitavate laulude vormi läbi mõistete salm, refrään, eelmäng ja vahemäng. Tutvutakse kaanoni laulmise põhimõtetega ja esitatakse neid.</p> <p>Relatiivsed astmed. Kinnistatakse tuttavaid relatiivseid astmemudeleid koos käemärkidega. Tutvustatakse uusi astmeid (NA, DI, ülemine JO). Kinnistatakse eri tesseuurides kõiki põhiastmeid. Astmed paigutatakse astmetrepile või -redelile ja JO-võtme abil noodijoonestikule. Tutvutakse JO- ja RA- astmeridadega.</p>	
Pillimäng	
<p>Musitseerimisel kasutatakse rütme, rütmifiguure ja pause</p> <p>Keha- rütmi- ja plaatpille mängitakse nii kogu klassiga, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii enda kui ka teiste pillimängu.</p> <p>Kehapill. Kehapilli rakendatakse lihtsamates ostinatodes, kaas- eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Rütmipillid. Musitseeritakse oma koolis olevatel rütmipillidel, kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille lihtsamates ostinatodes, kaas- eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Plaatpillid. Musitseeritakse oma koolis olevatel plaatpillidel, kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse plaatpille lihtsamates ostinatodes, kaas- eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Väikekannel, plokkflööt. Mängitakse väikekandel või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid.</p>	<p>1) rakendab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates ostinato'des ja/või kaasmängudes, improviseerib plaatpillidel melodiat toetudes pentatoonikale;</p> <p>2) musitseerib väikekandel või plokkflöödil esmaseid mänguvõtteid kasutades;</p> <p>3) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda pillimängus;</p>
Muusikaline liikumine	
<p>Liikumistegevus viiakse läbi nii kogu klassiga, gruppides kui ka üksi, mille käigus harjutatakse liikuma ja tunnetama nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis.</p> <p>Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Tutvustatakse liikumise kaudu rütme, rütmifiguure ja pause.</p>	<p>1) väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas;</p> <p>2) kasutab liikumisel muusika väljendusvahendeid;</p> <p>3) tantsib eesti laulu- ja ringmänge;</p> <p>4) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda liikumisel;</p>

 <p>Tunnetatakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu. Liigutakse marsisammul erinevates tempodes.</p> <p>Eesti laulu- ja ringmängud. Mängitakse ühiselt eesti laulu- ja ringmänge, tutvudes laulumängu sisu ja pärimusliku traditsiooniga. Väljendatakse mängudes erinevate tegelaste karaktereid.</p> <p>Ühistegevustes liigutakse paaris, ühiselt ringjoonel, vooris ja viirus.</p> <p>Tutvutakse valsi ja polka põhisammudega.</p>	
<p>Muusikaline omalooming</p>	
<p>Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansambelis ja/ või kogu klassiga. Muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) kasutatakse omaloomingus nii eraldi kui ka omavahel lõimitult.</p> <p>Laulmine. Luuakse lihtsamaid tekste ja esitatakse neid musitseerides. Improviseeritakse tuginedes pentatoonilistele astmetele (SO, MI, RA, LE, JO, alumine RA, ja alumine SO,).</p> <p>Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, rütmijärgnevusi ja ostinatosid ning esitatakse neid keha- rütmi- ja plaatpillidel. Omaloomingut luues rakendatakse õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi.</p> <p>Liikumine. Väljendatakse muusikapala karaktereid improviseeritud liikumise kaudu. Laulu meeleolule luuakse sobivad liigutused.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika); 2) loob lihtsaid rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel; 3) improviseerib astmemudelitele tuginedes; 4) loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne); 5) kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamisel; 6) väljendab muusika meeleolu kunstitöodes; 7) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda omaloomingus.
<p>Muusika kuulamine</p>	
<p>Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta eakohaselt arvamust suuliselt või muul looval viisil.</p> <p>Autorid. Tutvutakse laulu või muusikapala autorite ametitega (helilooja, luuletaja). Tutvutakse valikuliselt heliloojatega, näiteks G. Ernesaks, M. Härma, W. A. Mozart, P. Tšaikovski jne. Otsitakse erinevatest infoallikatest autoritest teavet õpetaja suunamisel.</p> <p>Eesti rahvamuusika. Kuulatakse eesti rahvamuusikat ja kirjeldatakse ning iseloomustatakse kuuldut. Eristatakse kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille ning kirjeldatakse neid.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suuliselt või muul looval viisil; 2) kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara ning muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika); 3) eristab ja iseloomustab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat, sh muusikažanre (marss, valss, polka); 4) otsib infot erinevatest etteantud allikatest, eristab kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille ning kirjeldab neid.

<p>Vokaalmuusika ja instrumentaalmuusika. Eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat. Tutvutakse erinevate esituskosseisudega (solist, duo, duett, ansambel, koor, orkester). Eristatakse kuuldeliselt muusikažanre (marss, polka, valss).</p> <p>Muusika väljendusvahendid. Kirjeldatakse kogetud muusikaelamust eakohaselt, kasutades õpitud oskussõnavara.</p> <p>Kontsert. Korratakse kontserdikülastaja hea käitumise tavadid.</p>	
---	--

Kunst

1,5 tundi nädalas, 52,5 tundi õppeaastas

Õppesisu ja –tegevus	Õpitulemused
Visuaalne kirjaoskus	
<p>Igapäevane visuaalkultuur</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Liiklusmärgid ● kaardid ● tabelid ja infograafika ● õpikute illustratsioonid ● raamatuillustratsioon, koomiks ja piltjutustus ● logod ● embleemid ● sümbolid ● riietus ● kaupluste vaateaknad ● multifilmid ja arvutimängud ● reklaam linnaruumis ja meedias ● teksti, tabelite ja illustratsioonide küljenduse põhimõtted (pealkirja, kuupäeva, autori, pildiallkirja ja teksti paigutamise üldised tavad ja põhimõtted) <p>Kujutamise baaselemendid ja kompositsioonipõhimõtted</p> <p>Baaselemendid: Kahemõõtmeline: punkt, joon, kujund, pind/tekstuur, värv Kolmemõõtmeline: vorm, pind, värv, ruum</p> <p>Kompositsioonipõhimõtted:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● kontrast ● rütm ● tasakaal ● mõõtmed ● proportsioon ● liikumine <p>Kompositsiooni kirjelduseks: suurem, väiksem, ühesuured, ees, taga, lähemal, kaugemal, üleval,</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Nimetab lihtsamaid ruumi loomise viise kahemõõtmelises teoses (nt kattumine, teravus, suurus, kiirusjooned). 2) Rakendab kahe- ja kolmemõõtmeliste (sh digivahendid) teoste loomisel omandatud kunstitehnikaid (näiteks värvi pitsimine, erinevate materjalide trükk, diatüüpia, paberbatika, kollaaž, foto, ruumikunst, dekoratsioon jms), vahendeid isikupärasel viisil ning kombineerib neid omavahel (segatehnika, PVA-liimiga joonistamine, ruumiline maal, prügikunst jms). 3) Nimetab õpitud kunstiliike (kooli õppekavas nimetada kunstiliigid, mida klassis õpetatakse) 4) Selgitab popkultuurist tuttavate tegelaste (koomiksist, filmist, animafilmist, arvutimängust, reklaamidest, mänguasjade) visuaalset isikupära ja karakterit.

all, kõrval, paremal, vasakul, keskel, ääres, lähedal, koos, eraldi, tasakaalus.

Joone, kujundi, vormi ja tekstuuri kirjelduseks: sirge, kõver, laineline, terav, sujuv, kaarduv, kandiline, nurgeline, ümar, munajas, sile, kare, krobeline jne

Geomeetrilised kujundid ja abstraheerimine

Värvinimetused

- primaar ja sekundaarvärvide piires

Värvitemperatuur:

- soojad ja külmad toonid

Ruumiillusiooni loomise põhimõtted: kattumine, teravus, suurus

Liikumise mulje loomine: liikuvad poosid, liikumise faaside kujutamine, liikumist märkivad jooned koomiksites.

Kunstiliigid:

- joonistus
- maal
- kollaaž
- foto
- disain
- arhitektuur

Kunstižanrid:

- portree,
- maastik,
- natüürmort
- animalistika

Kunstiajalugu, kunstnikud, teosed

- Eri stiilidest kunstiteoste näited kogu kunstiajaloo piires (nt Vana-Egiptuse seinamaal, Antiik-Kreeka vaasimaalid. Modernistlik maalikunst (impressionism, post-impressionism, fovism, kubistlik natüürmort), maakunst, ökokunst, popkunst...)
- Tasapinnaline kunstiteos koolist või lähiümbrusest.
- Raamatuillustraatorid emakeele lugemisvara hulgast.
- Skulptuur või monument (avalikust ruumist).

Kunstitehnikad ja loominguline eneseväljendus

Kunstitehnikad ja stiid

- pastell,
- guašš,
- värvipliatsitehnika,
- savi või plastiliini voolimine,
- kuulimaal,
- akvarell,

- 1) Nimetab õpitud tehnikaid (kooli õppekavas nimetada tehnikad, mida klassis õpetatakse)
- 2) Nimetab põhivärve ja oskab segada teisi värve.

<ul style="list-style-type: none"> • pointillism • paberbatika • kollaaž • monotüüpia • digitaalsed fototehnikad • diatüüpia • ruumiline paberitöö • digitaalsed joonistus-, foto- ja animatsioonitehnikad <p>Kunstiteooria Primaar- ja sekundaarvärvid Etikett Näitusetöö nimesilt (autori nimi, klass, teose nimi)</p>	<p>3) Väljendab mõtteid, tundeid ja kogemusi oma kunstitöodes isikupära väärtustades.</p> <p>4) Kirjeldab enda ja teiste loodud visuaalteosel nähtavat - nimetab, kirjeldab ja analüüsib visuaalteoseid (näiteks mis see on, mida ma näen, milline see on, kus see asub, kust seda kõige parem vaadata on, kuidas saad aru, et objekt liigub, kuidas tekitatud ruumi mulje, millisest materjalist, milline faktuur jne)</p> <p>5) Kirjeldab visuaalteose vaatlemisel tekkinud isiklike seoseid, mõtteid ja tundeid, meeleolu, toob näiteid ja võrdleb, põhjendab oma arvamusi - mida nähtu mulle meenutab? Mis teosel toimuda võiks? Miks ma nii arvan? Millist meeleolu see teos minus tekitab? Miks?</p>
<p>Disain ja disainiprotsess</p>	
<p>Disaini baaselemendid Funktsionaalne värv, vorm ja materjal (tarbeesmete puhul, graafilises disainis ja visuaalkultuuris laiemalt), mass</p> <p>Disainiprotsessi osad</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uurimine, väljaselgitamine, probleemi märkamine, info kogumine • Võimaluste sõnastamine, ettepanekute tegemine, kavandamine <p>Disainiprotsessis kasutatavad idee visualiseerimise tehnikad</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Moodboard</i>, mõistekaart, plakat <p>Tarbeesemed ja levinumad materjalid Looduslikud materjalid: puit, klaas, lina, vill, puuvill, savi... Tehismaterjalid: plastik, kile... Eseme, materjali või värvi otstarve, funktsionaalsus Kasutusmugavus</p>	<p>1) Tunneb lähiümbruse olulisi kunsti- ja kirjeldab tarbeeseme vormi, faktuuri ja otstarbe seoseid ja kooskõla.</p> <p>2) Arvestab lihtsama tarbeeseme loomisel kindla kasutaja vajadustega.</p> <p>3) Kirjeldab etteantud küsimustele toetudes enda töö valmimise protsessi - mida ma tegin, kuidas tegin, milliseid vahendeid ma kasutasin? Miks tahtsin just neid vahendeid kasutada? Mida protsessi käigus õppisin?</p> <p>4) Kirjeldab skulptuuri ja/või maakunsti teose suurust, mõõtmeid, värvi, ruumi selle ümber, vaadeldavust erinevatest külgedest, suurussuhteid ja materjali lihtsal viisil omandatud sõnavara piires.</p>
<p>Kunsti, kultuuri ja ühiskonna seosed</p>	
<p>Ohutus ja säästlikkus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Töövahendite ohutu ja säästlik kasutamine • Ohutus kasutaja tervisele ja keskkonnale • Töövahendite ja kunstmaterjalide õige säilitamine • Autorsus ja autoriõigused • Autor: kunstnik, arhitekt, illustraator, disainer 	<p>1) Mõistab kunstivahendite säästmise ja raiskamise tagajärgi.</p> <p>2) Kirjeldab kunstivahendite (<i>näiteks paber, värv, savi</i>) kasutamise erinevaid võimalusi ja viise.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Teos: maal, joonistus, video, skulptuur... • Digitaalsete kujutiste (fotode) tegemise ja jagamise hea tava <p>Eetika (kuidas olla hea kunstnik, hea publik ja hea kaaslane)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Töövahendite ja töökoha korrastamise õiged töövõtted 	<ol style="list-style-type: none"> 3) Ei tee digitaalkujutiste salvestamise ja edastamisega kellelegi kahju. 4) Järgib õpitud töö- ja ohutusvõtteid. 5) Toob oma kogemuse pinnalt näiteid erinevatest igapäeva valikutest, oma eelistustest ja nende erinevatest tagajärgedest. 6) Esitab visuaalselt (teos, video, infoplakat, animatsioon, koomiks, mõistekaart jms) erinevate igapäeva valikute tagajärgi.
--	---

4.KLASSI AINEKAVAD

Muusikaõpetus

2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Osaoskus: LAULMINE

<p>Õppesisu</p> <p>Korratakse ja kinnistatakse I kooliastmes omandatud oskusi ja teadmisi.</p> <p>Repertuaar. Lauldakse eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehääelseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule. Õpitakse laulma peast II kooliastme ühislause: Eesti hümn, „Mu isamaa armas”, „Püha öö”. Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti vabariigi aastapäev, emadepäev jt). Tutvutakse laulu autoritega. Lauldakse SG koolilaulu.</p> <p>Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse loomuliku kehahoiu ja hingamisega, vaba tooni ja selge diktsiooniga. Pööratakse tähelepanu meloodia puhtale intoneerimisele, arvestades hääle isikupära ja sobivat tessituuri. Lauldakse <i>a cappella</i> ja saatega nii kooris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Jätkatakse tutvumist laulupeo traditsiooniga, kaasatakse õpilasi koolikoori.</p> <p>Interpretatsioon. Väljendatakse lauldes muusika sisu ja meeoleolu, kasutades erineva</p>	<p>Õpitulemused</p> <p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) suunab lauldes meloodiat endale sobivas tessituuris võimalikult puhta intonatsiooniga; laulab loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt; 2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehääelseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule; 3) väärtustab ühislaulmist, laulab peast II kooliastme ühislause: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu isamaa armas“ (saksa rahvaviis/ M. Körber), „Püha öö“ (F. Gruber / J. Mohr, tõlkinud K. A. Hermann). Laulab peast SG koolilaulu „Aja laul“ (Triin Jaago).
---	---

	<ul style="list-style-type: none"> • 4) osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib eakohaselt kogetut suuliselt; • 5) rakendab lauldes muusikalist kirjaoskust, kasutab laulu õppides relatiivseid astmeid.
--	--

Mõisted: korratakse ja kinnistatakse I kooliastmes õpitud mõisteid.

Uued mõisted: eeltakt, dünaamika, *mezzopiano*, *mezzoforte*, 4-osaline taktimõõt, noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, tervenoot, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, viulivõti, tähtnimetused, 1-, 2-, 3-osaline vorm.

Osaoskus: PILLIMÄNG

Õppesisu

Musitseerimisel kasutatakse teadlikult uusi rütme ja rütmifiguure lisaks õpitutele.

Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii enda kui ka teiste pillimängu.

Noodist mängimisel rakendatakse absoluutset noodisüsteemi.

Väikekandle või plokkflöödi mängimisel kasutatakse õpitud mänguvõtteid ning seostatakse neid absoluutse noodisüsteemiga.

Kehapill. Rakendatakse kehapilli *ostinatodes*, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.

Rütmipillid. Mängitakse oma koolis olevatel rütmipillidel, kasutades rütmipillide õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille *ostinato*'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.

Plaatpillid. Mängitakse oma koolis olevate

Õpitulemused

Õpilane:

1) jätkab I kooliastmes omandatud pillimänguoskuste arendamisega ning mängib keha-, rütmi- ja plaatpille (valdavalt kaasmängudes);

2) musitseerib plokkflöödil ja/või väikekandlel või muul meloodiapillil, kasutades õpitud mänguvõtteid; rakendab pillimängus digivõimalusi;

3) seostab absoluutseid helikõrgusi noodipildis klaviatuuri ja/või õpitava muusikainstrumendiga;

4) rakendab muusikalist kirjaoskust musitseerides üksi ja erinevates pillikoosseisudes.

<p>plaatpillidel, kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse plaatpille <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Esitatakse plaatpillidel meloodiaid toetudes absoluutsele noodisüsteemile.</p> <p>Väikekannel, plokkflööt. Mängitakse väikekandel või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid.</p> <p>Klaviatuur. Seostatakse absoluutseid helikõrgusi (tähtnimetusi) kindlate asukohtadega klaviatuuril ja mängitakse lihtsamaid meloodiaid klaviatuuril (klaveril, süntesaatoril, erinevatel digitaalsetel rakendustel jne).</p>	
<p>Mõisted. Korratakse ja kinnistatakse I kooliastmes õpitud mõisteid. Uued mõisted: eeltakt, dünaamika, <i>mezzopiano</i>, <i>mezzoforte</i>, 4-osaline taktimõõt, noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, tervenoot, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, viiulivõti, tähtnimetused, 1-, 2-, 3-osaline vorm, klaviatuur.</p>	

Osaoskus: MUUSIKALINE LIIKUMINE

<p>Soovituslik õppesisu</p> <p>Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis.</p> <p>Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Tutvutakse liikumise kaudu uute rütmide ja rütmifiguuridega ja pausidega (TI, kaheksandikpaus, TI-TI-RI, TI-RI-TI, TA-I-TI, tervenoot, tervepaus).</p> <p>Tunnetatakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu. Kujundatakse ühiselt liikumiskompositsioone, väljendamaks muusikapala vormi (1-, 2-, 3-osaline lihtvorm).</p> <p>Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud. Mängitakse ühiselt erinevaid eesti laulu- ja ringmänge, tutvudes laulumängu sisu ja pärimusliku</p>	<p>Õpitulemused</p> <p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tunnetab, analüüsib ja väljendab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid (meloodia, dünaamika, tempo, muusikavorm) üksi ja/või rühmas; 2) väljendab liikumise kaudu eesti rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid ning lihtsamaid tantse; 3) rakendab liikumises muusikateadmisi.
--	--

<p>traditsiooniga. Väljendatakse mängudes esinevate tegelaste karaktereid. Ühistegevuses liigutakse paaris, ühiselt sõõris (ringjoonel), vooris ja viirus. Tantsitakse valssi ja polkat, kasutades põhisamme.</p>	
<p>Mõisted. Korratakse ja kinnistatakse I kooliastmes õpitud mõisteid. Uued mõisted: eeltakt, dünaamika, <i>mezzopiano</i>, <i>mezzoforte</i>, 4-osaline taktimõõt, noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, tervenoot, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, tähtnimetused, 1-, 2-, 3-osaline vorm, klaviatuur.</p>	

Osaoskus: MUUSIKALINE OMALOOMING

Õppesisu	Õpitulemused
<p>Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansambelis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone. Omaloomingu meloodia noodistamisel rakendatakse relatiivset ja/või absoluutset noodisüsteemi.</p> <p>Laulmine. Luuakse lihtsamaid tekste ja esitatakse neid musitseerides, rakendades õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi.</p> <p>Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja <i>ostinato</i>'sid ning esitatakse neid üksi või rühmas.</p> <p>Omaloomingut luues rakendatakse õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Väikekandlil ja/või plokkflöödil esitatakse omaloomingut, kasutades õpitud mänguvõtteid.</p> <p>Liikumine. Väljendatakse muusikapala karakterit improviseeritud liikumise kaudu. Luuakse rütmimängudele uusi liigutusi.</p> <p>Digivahendid. Tutvutakse erinevate digitaalsete rakendustega, rikastamaks omaloomingut.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) julgeb loomeideedega katsetada; 2) loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge või <i>ostinato</i>'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel ning digivahenditel; esitleb neid üksi või rühmas; 3) improviseerib astmemudelitele tuginedes; 4) loob muusikale lihtsaid tekste (regivärsse, laulusõnu jne); 5) loob muusikateadmisi ja -oskusi rakendades üksi ja/või rühmas lihtsa instrumentaalpala, esitab seda.

Mõisted. Korratakse ja kinnistatakse I kooliastmes õpitud mõisteid. Uued mõisted: eeltakt, dünaamika, *mezzopiano*, *mezzoforte*, 4-osaline taktimõõt, noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, tervenoot, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, tähtnimetused, 1-, 2-, 3-osaline vorm, klaviatuur.

Osaoskus: MUUSIKA KUULAMINE

<p>Soovituslik õppesisu</p> <p>Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust eakohaselt suuliselt või muul looval viisil.</p> <p>Autorid. Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega. Otsitakse õpetaja suunamisel erinevatest infoallikatest autorite kohta teadmisi ning jagatakse neid klassikaaslastega. Tutvutakse valikuliselt erinevate heliloojatega, näiteks eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojatega.</p> <p>Eesti rahvamuusika. Kuulatakse eesti rahvamuusikat ja kirjeldatakse ning iseloomustatakse kuuldot. Eristatakse kõla ja välimuse järgi eesti rahvapäille (hiu kannel, kannel, lõõtspill, torupill, sarved, viled, parmupill jt) ning kirjeldatakse neid.</p> <p>Vokaal- ja instrumentaalmuusika. Eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat ja esituskoosseise. Kuulatakse ja võrreldakse hääle- ja kooriliike. Kuulatakse erinevaid pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid) ja eristatakse pillirühmi kõla ja välimuse järgi.</p> <p>Kontsert. Korratakse kontserdikülastaja hea käitumise tavadid. Kirjeldatakse külastatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult. Tutvutakse Eesti ooperiteatritega (Rahvusoper Estonia ja teater Vanemuine).</p> <p>Muusika väljendusvahendid. Kirjeldatakse kogetud muusikaelamust eakohaselt, kasutades õpitud oskussõnavara.</p>	<p>Õpitulemused</p> <p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat, kasutades õpitud muusika oskussõnavara; 2) tunneb ja eristab eesti rahvapäille; 3) otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite kohta teavet; 4) kuulab ning võrdleb hääle- ja kooriliike; oskab nimetada oma koolis ja/või kodukohas tegutsevaid koore ja nende dirigente; 5) eristab kuuldeliselt pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid); 6) analüüsib külastatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult; jagab kogemusi kaaslastega.
<p>Mõisted. Korratakse ja kinnistatakse I kooliastmes õpitud mõisteid. Uued mõisted: eeltakt, dünaamika, <i>mezzopiano</i>, <i>mezzoforte</i>, noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus,</p>	

tervenoot, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, tähtnimetused, 1-, 2-, 3-osaline vorm, klaviatuur, rahvapillid, klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid, lastehääled, naishääled, meeshääled, mudilaskoor, poistekoor, lastekoor, naiskoor, meeskoor, segakoor, ühendkoor.

Kunstiõpetus

1 tund nädalas, 35 tundi õppeaastas

Õppesisu	Oodatavad õpitulemused
<p>VISUAALNE KIRJAOSKUS</p> <p>1) Igapäevane visuaalkultuur Logod, embleemid, sümbolid, sildid, liiklusmärgid, kaardid, tabelid ja infograafika, õpikute illustratsioonid, multifilmid ja arvutimängud, mänguasjad, reklaam linnaruumis ja meedias, riietus, kaupluste vaateaknad, veebikeskkonnad</p> <p>2) Kujutamise baaselemendid ja kompositsioonipõhimõtted</p> <p>3) Baaselemendid: Kahemõõtmeline: punkt, joon, kujund, pind/tekstuur, värv Kolmemõõtmeline: vorm, pind, värv, ruum, mass, materjal Kompositsioonipõhimõtted: kontrast, liikumine, rütm, proportsioon, tasakaal, ühtsus, mõõtmed, dominant, rõhutus</p> <p>4) Kompositsiooni kirjelduseks: suurem, väiksem, ühesuurused, ees, taga, lähemal, kaugemal, üleval, all, kõrval, paremal, vasakul, keskel, ääres, lähedal, koos, eraldi, tasakaalus.</p> <p>5) Joone, kujundi, vormi ja tekstuuri kirjelduseks: horisontaalne, vertikaalne, diagonaalne, sirge, kõver, laineline, terav, sujuv, kaarduv, kandiline, nurgeline, ümar, munajas, sile, kare, krobeline jne</p> <p>6) Liikumise mulje loomine: liikuvad poosid, liikumise faaside kujutamine, liikumist märkivad jooned koomiksites.</p> <p>7) Värviteooria: Koloriit. Värvinimetused primaar ja sekundaarvärvide piires. Värvitemperatuur: soojad ja külmad toonid</p> <p>8) Kunstiliigid: joonistus, maal, kollaaž, skulptuur, foto, animatsioon, disain, arhitektuur, sisearhitektuur, tootedisain, tarbekunst, ready-made, installatsioon, trükigraafika, graafiline disain, tüpograafia, kirjatüüp, kalligraafia, stsenograafia.</p>	<p>Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine</p> <p>1) Loeb lihtsamaid kaarte ja põhiplaane (maakaarti ja hoone (klassiruumi) plaani, sisekujunduse kavand) seostades kujutatut reaalse ruumiga.</p> <p>2) Viib kokku õpitud kunstniku ja tema teose.</p> <p>3) Teab kahemõõtmelise kujutamise (lisaks eelnevalt õpitule akvarell) lihtsamaid baaselemente (punkt, joon, pind, hele-tumedus, värv) ja kompositsiooni põhimõtteid (tasakaal, kattumine, teravus, suurus) ning rakendab neid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel;</p> <p>4) Teab kolmemõõtmelise kujutamise lihtsamaid baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid (suurus, mõõtmed, värv ja materjal) ning rakendab neid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel;</p> <p>5) Märkab ja kirjeldab õpetaja abiga tarbeeseme suurust, vormi ja materjali selle otstarbe ja kasutatavuse aspektist.</p> <p>Plaanimine ja ideede arendamine</p> <p>1) Tuvastab küsimusi kasutades lihtsamaid probleemi tagamaid (miks, millal ja kuidas see probleem esineb ja kuidas see probleemi puudutavaid osapooli mõjutab).</p> <p>2) Sõnastab enne tööle hakkamist, mida kavatses teha, mis vahendeid ja materjale kasutab ja kuidas kujutab.</p> <p>Loomine</p> <p>1) Rakendab kahe- ja kolmemõõtmeliste (sh digivahendid) teoste loomisel õpetaja abiga</p>

<p>9) Kunstižanrid: portree, natüürmort, linnavaade, maastikuvaade, interjöörivaade</p>	<p>lihtsamaid kunstitehnikaid (nt maal, joonistus, kollaaž, grataaž, frotaaž, mosaiik, monotüüpia, foto, origami, modelleerimine jms) ja vahendeid isikupärasel viisil ning järgib nende loomisel õpitud töö- ja ohutusvõtteid.</p>
<p>KUNSTITEHNIKAD JA LOOMINGULINE ENESEVÄLJENDUS</p> <p>1) Kunstitehnikad ja stiilid maal, joonistus, kollaaž, grataaž, frotaaž, mosaiik, monotüüpia, foto, origami, modelleerimine, makett, lavakujundus, kollaaž, kõrgtrükk, akvarell, trükigraafika, graafiline disain, tüpograafia, kirjatüüp, kalligraafia, stsenograafia</p>	<p>2) Oskab luua vabavaralises programmis lihtsamaid neljamõõtmelisi töid (animatsioon, video) õpetaja etteantud teemal ja juhendamisel.</p>
<p>DISAIN JA DISAINIPROTSESS</p> <p>1) Disaini baaselemendid Funktsionaalne värv, vorm ja materjal (tarbeesmete puhul, graafilises disainis ja visuaalkultuuris laiemalt), mass Otstarve, funktsionaalsus, kasutusmugavus</p> <p>2) Tarbeesemed ja levinumad materjalid Looduslikud materjalid: puit, klaas, lina, vill, puuvill, savi... Tehismaterjalid: plastik, kile...</p> <p>3) Kavandamine ja visualiseerimine Kavand, visand, skits, krokii, abijooned Idee sõnastamine</p>	<p>3) Arvestab kunstitööde loomisel eelnevalt omandatud kompositsiooni lihtsamaid põhimõtteid.</p> <p>4) Rakendab eelnevalt õpitud kunstitehnikaid ja töövõtteid ning materjale põhjendatult ja õpetaja abiga.</p> <p>5) Rakendab autorsuse üldisi põhimõtteid (viitab autorile suuliselt või kirjalikult) ning kujutiste salvestamise ja jagamise head tava (viitab kasutatud allikatele oma kirjalikes töödes).</p>
<p>KUNSTIAJALUGU, VISUAALKULTUUR JA KUNSTNIKUD</p> <p>1) Kunstiga seotud elukutsed kunstnik, arhitekt, skulptor, animaator, sisearhitekt, disainer, illustraator</p> <p>2) Kunstiajalugu Esiaja kunst (pisiplastika, kaljujoonised, koopamaalid, megalitiiline arhitektuur) Mõisaarhitektuur Taluarhitektuur Pärimuskultuur</p>	<p>Refleksioon, analüüs ja kriitika</p> <p>1) Kirjeldab enda ja teiste visuaalteoste olulisemaid tunnuseid (tehnikat, vormi, värvi, kompositsiooni, meeolelu, sisu elemente) vastavalt ülesandele;</p> <p>2) Võrdleb kunstiteoste, arvutimängude, animatsiooni või filmi meeolelu ja atmosfääri (ruumilisus, värv, valgus, heli, montaaž).</p>
<p>KUNST JA KULTUUR ÜHISKONNAS</p> <p>1) Kunstielu Muuseumi haridusprogrammid, kunstüritused, näitused, kunstnikuvestlused ja kohtumised</p> <p>2) Autorsus ja autoriõigused Autor, autoriõigused, viitamine, kujutise salvestamine ja jagamine, viitamine</p>	<p>3) Selgitab õpetaja antud küsimustele toetudes oma tööprotsessi (Millise teema valisin? Milliste töövahenditega oma tööd tegin? Mis oli kõige keerulisem? Millega olen kõige enam rahul?);</p> <p>4) Annab kaasõppijatele toetavat tagasisidet õpetaja pakutud vormis</p>

5.KLASSI AINEKAVAD

Muusikaõpetus

1 tund nädalas, 35 tundi õppeaastas

Osaoskus: LAULMINE

Õppesisu

Korratakse ja kinnistatakse 4. klassis omandatud oskusi ja teadmisi.

- **Repertuaar.** Lauldakse eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, eristades neid üksteisest. Jätkatakse ühe- ja kahehäälselaulude, kaanonite ning teiste rahvaste laulude laulmist. Õpitakse laulma peast II kooliastme ühislause: Eesti hümn, „Eesti lipp”. Lauldakse SG koolilaulu.

Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti vabariigi aastapäev, emadepäev jt). Tutvustatakse laulu autoreid.

- **Laulmine ja laulutehnika.** Lauldakse *a cappella* ja saatega nii kooris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvustatakse laulupeo traditsiooni, kaasatakse õpilasi koolikoori. Lauldakse loomuliku kehahoiu ja hingamisega, vaba tooni ja selge diktsiooniga. Järgitakse meloodia õiget intoneerimist, arvestades hääle isikupära ja sobiva tessituuriga.
Interpretatsioon. Väljendatakse lauldes muusika sisu ja meeoleolu, kasutades erinevat dünaamikat (*piano, mezzopiano, mezzoforte, forte, crescendo, diminuendo*) ja tempot (kiire, aeglane). Tutvustatakse erinevaid itaaliakeelseid tempotermineid, näiteks *ritenuto, accelerando, largo, andante, moderato, allegro* jne.
- **Muusikaline kirjaoskus.** Täiendatakse juba õpitud laulu õppimist toetavat muusikateooriat. Kinnistatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. Noodipikkuste silpnimetused kinnistatakse noodivältustega

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) laulab endale sobivas tessituuris ja hääle isikupära arvestades võimalikult puhta intonatsiooniga; laulab loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt;
- 2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehäälselaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;
- 3) väärtustab ühislaulmist, laulab II kooliastme ühislause: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Eesti lipp“ (E. Võrk / M. Lipp), „Meil aiaäärne tänavas“ (eesti rahvalaul / L. Koidula). Laulab peast SG koolilaulu „Aja laul“ (Triin Jaago).
- 4) osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult;
- 5) rakendab lauldes muusikalist kirjaoskust. Kasutab laulu õppides relatiivseid astmeid, sidudes neid absoluutse noodisüsteemiga.

<p>(TA-veerandnoot jne). Kinnistatakse taktimõõdu kahe numbri tähendust.</p> <p>Relatiivsed astmed ja astmemudelid. Kinnistatakse ja korratakse tuttavaid astmeid koos käemärkidega. Eristatakse helilaade kõlaliselt (duur ja moll). Seostatakse duur- ja moll-helilaadi helistikega (paralleelhelistikud C-a, G-e, F-d).</p> <p>Absoluutsed helikõrgused. Kinnistatakse tähtnimetusi (c-d-e jne). Paigutatakse noodid noodijoonestikule viiulivõtme abil. Tutvustatakse erinevaid alteratsioonimärke: diees, bemoll, bekarr . # b b</p> <p>Õpitakse lihtsamaid laule tähtnimetustega. Noodist laulmine. Lauldes järgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Lauldakse noodist uusi laule astme- ja tähtnimetustega (helistike määramine). Laulmisel arvestatakse õpitud noodimärkidega. Vorm. Teadvustatakse õpitavate laulude vorm ja kinnistatakse 1-, 2- ja 3-osalise lihtvormi. Jätkatakse kaanonite laulmist. Tutvutakse skertso žanriga.</p>	
<p>Mõisted. Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid. Uued mõisted: tempo, metronoom, meloodia, helistik, toonika, paralleelhelistik, diees, bemoll, bekarr, folkloor, vanem rahvalaul ehk regilaul, uuem rahvalaul, regivärss, algriim, lõppriim, regilaulu liigid, muusikal.</p>	
<p>Osaoskus: PILLIMÄNG</p>	
<p>Õppesisu</p> <p>Musitseerimisel kasutatakse teadlikult õpitud rütme, rütmifiguure ja pause.</p> <p>Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii enda kui ka teiste pillimängu.</p>	<p>Õpitulemused</p> <p>Õpilane:</p> <p>1) süvendab varasemalt omandatud pillimänguoskusi ning mängib keha-, rütmi- ja plaatpille (valdavalt kaasmängudes);</p>

<p>Noodist mängimisel toetutakse absoluutsele noodisüsteemile.</p> <p>Väikekandle või plokkflöödi mängimisel kasutatakse õpitud mänguvõtteid ning seostatakse neid absoluutse noodisüsteemiga.</p> <p>Kehapill. Rakendatakse kehapilli <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Rütmipillid. Mängitakse oma koolis olevatel rütmipillidel, kasutades rütmipillide õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Plaatpillid. Mängitakse oma koolis olevate plaatpillidel, kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse plaatpille <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Esitatakse plaatpillidel meloodiaid toetudes absoluutsele noodisüsteemile.</p> <p>Väikekannel, plokkflööt. Mängitakse väikekandel või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid.</p> <p>Klaviatuur. Paigutatakse absoluutseid helikõrgusi (tähtnimetusi) klaviatuurile (klaver, erinevad rakendused) ja mängitakse õpitud helistikke ja lihtsamaid meloodiaid klaviatuuril.</p>	<p>2) musitseerib muusikateadmisi ja -oskusi kasutades plokkflöödil ja/või väikekandel või muul meloodiapillil, kasutades õpitud mänguvõtteid; rakendab pillimängus digivõimalusi;</p> <p>3) seostab absoluutseid helikõrgusi noodipildis klaviatuuri ja/või õpitava muusikainstrumendiga;</p> <p>4) rakendab muusikalist kirjaoskust musitseerides üksi ja erinevates pillikoosseisudes.</p>
<p>Mõisted. Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid. Uued mõisted: tempo, metronoom, meloodia, helistik, toonika, paralleelhelistik, diees, bemoll, bekarr, folkloor, vanem rahvalaul ehk regilaul, uuem rahvalaul.</p>	

Osaoskus: MUUSIKALINE LIIKUMINE

Õppesisu

Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis.

Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Kinnistatakse liikumise kaudu õpitud rütme, rütmifiguure ja pause.

Tajutakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu. Kujundatakse ühiselt liikumiskompositsioone, väljendamaks muusikapala vormi (1-, 2-, 3-osaline lihtvorm).

Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud.

Mängitakse ühiselt erinevaid eesti laulu- ja ringmänge, tutvudes laulumängu sisu ja pärimusliku traditsiooniga. Väljendatakse mängudes esinevate tegelaste karaktereid. Ühistegevuses liigutakse paaris, ühiselt sõõris (ringjoonel), vooris ja viirus. Tantsitakse erinevaid rahvatantse, kasutades nende põhisamme.

Õpitulemused

Õpilane:

1) tunnetab, analüüsib ja väljendab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid (meloodia, dünaamika, tempo, muusikavorm) üksi ja/või rühmas;

2) väljendab liikumise kaudu Eesti rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid ning tantsib lihtsamaid tantse;

3) rakendab liikumises muusikateadmisi.

Mõisted. Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid. Uued mõisted: tempo, metronoom, meloodia, folkloor, rahvatants, sõõrtantsud, voortantsud, polka, labajalavalss, reinlender.

Osaoskus: MUUSIKALINE OMALOOMING

<p>Õppesisu</p> <p>Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansambelis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. Luuakse iseseisvalt rütmilis-meloodilisi improvisatsioone. Omaloomingu meloodia noodistamisel rakendatakse absoluutset noodisüsteemi.</p> <p>Laulmine. Luuakse erinevaid muusikast lähtuvaid tekste.</p> <p>Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja <i>ostinatosid</i> ning esitatakse neid üksi või rühmas. Omaloomingut luues rakendatakse õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Väikekandlil ja/või plokkflöödil esitatakse omaloomingut, kasutades õpitud mänguvõtteid.</p> <p>Liikumine. Väljendatakse muusikapala karakterit improviseeritud liikumise kaudu. Luuakse rütmimängudele uusi liigutusi.</p> <p>Digivahendid. Katsetatakse omaloomingus erinevate rakendustega.</p>	<p>Õpitulemused</p> <p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) julgeb loomeideedega katsetada; 2) loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge või <i>ostinato</i>'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel ning digivahenditel; esitleb neid üksi või rühmas; 3) improviseerib astmemudelitele tuginedes; 4) loob muusikale lihtsaid tekste (regivärsse, laulusõnu jne); 5) loob muusikateadmisi ja -oskusi rakendades üksi ja/või rühmas lihtsa instrumentaalpala, esitab seda.
--	--

Mõisted. Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid. Uued mõisted: tempo, metronoom, meloodia, helistik, toonika, paralleelhelistik, diees, bemoll, bekarr, folkloor, vanem rahvalaul ehk regilaul, uuem rahvalaul, regivärss, algriim, lõppriim, regilaulu liigid.

Osaoskus: MUUSIKA KUULAMINE

<p>Õppesisu</p> <p>Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust eakohaselt suuliselt või muul looval viisil.</p> <p>Autorid. Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega. Otsitakse õpetaja suunamisel erinevatest infoallikatest autorite kohta teadmisi</p>	<p>Õpitulemused</p> <p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat muusika oskussõnavara ja kirjaoskust kasutades; 2) tunneb eesti rahvamuusikat: rahvalaulu liike, rahvapille ja -tantse,
---	--

<p>ning jagatakse neid klassikaaslastega. Tutvutakse valikuliselt erinevate heliloojatega, näiteks eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojatega.</p> <p>Eesti rahvamuusika. Kuulatakse eesti rahvamuusikat ja kirjeldatakse ning iseloomustatakse kuuldut. Eristatakse kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille (hiiu kannel, kannel, lõõtspill, torupill, sarved, viled, parmupill jt) ning kirjeldatakse neid. Tutvutakse rahvalaulu liikidega ja erinevate rahvatantsudega. Kuulatakse erinevaid pärimusmuusika töötusi.</p> <p>Vokaal- ja instrumentaalmuusika. Eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat ning erinevaid esituskoosseise. Kuulatakse ja võrreldakse hääle- ja kooriliike. Tutvustatakse kodukoha ja Eesti erinevaid koore ja dirigente. Tutvustatakse erinevaid orkestriliike ja nende pillirühmi.</p> <p>Kontsert. Korratakse kontserdikülastaja hea käitumise tavasid. Kirjeldatakse kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult.</p> <p>Muusika väljendusvahendid. Kirjeldatakse kogetud muusikaelamust eakohaselt, kasutades õpitud oskussõnavara.</p>	<p>teab oma kodukoha ja Eesti rahvamuusika sündmusi;</p> <p>3) otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite kohta teavet ning tutvustab seda kaaslastele;</p> <p>4) kuulab ning võrdleb hääle- ja kooriliike; tunneb kodukoha koore ja dirigente ning tuntumaid Eesti koore;</p> <p>5) eristab kuuldeliselt erinevaid orkestriliike ja nende pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid);</p> <p>6) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule ja nähtule hinnangu ning jagab kogemusi kaaslastega;</p> <p>7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust.</p>
<p>Mõisted. Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid. Uued mõisted: muusika väljendusvahendid, tempo, meloodia, rütm, tämber, metronoom, kulminatsioon, laulupidu, dirigent, kooriliigid, orkestriliigid, folkloor, vanem rahvalaul ehk regilaul, uuem rahvalaul, regivärss, algriim, lõppriim, regilaulu liigid.</p>	

Kunstiõpetus

1 tund nädalas, 35 tundi õppeaastas

Õppesisu ja -tegevus	Õpitulemused
<p>VISUAALNE KIRJAOSKUS</p> <p>1) Igapäevane visuaalkultuur Logod, embleemid, sümbolid, sildid, liiklusmärgid, kaardid, tabelid ja</p>	<p>Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine</p> <p>1) Tunneb ära eri kirjasüsteeme ja seostab neid eri kultuuridega (foneetiline kiri,</p>

<p>infograafika, õpikute illustratsioonid, multifilmid ja arvutimängud, mänguasjad, reklaam linnaruumis ja meedias, riietus, kaupluste vaateaknad, veebikeskkonnad</p> <p>Põhiplaan, maakaart, sisekujunduse kavand</p> <p>Karakter, keskkond</p> <p>2) Kujutamise baaselemendid ja kompositsioonipõhimõtted</p> <p>3) Baaselemendid:</p> <p>Kahemõõtmeline: punkt, joon, kujund, pind/tekstuur, värv</p> <p>Kolmemõõtmeline: vorm, pind, värv, ruum, mass, materjal</p> <p>Kompositsioonipõhimõtted: kontrast, liikumine, rütm, proportsioon, tasakaal, ühtsus, mõõtmelised, dominant, rõhutus</p> <p>4) Kompositsiooni kirjelduseks: suurem, väiksem, ühesuurused, ees, taga, lähemal, kaugemal, üleval, all, kõrval, paremal, vasakul, keskel, ääres, lähedal, koos, eraldi, tasakaalus.</p> <p>5) Joone, kujundi, vormi ja tekstuuri kirjelduseks: horisontaalne, vertikaalne, diagonaalne, sirge, kõver, laineline, terav, sujuv, kaarduv, kandiline, nurgeline, ümar, munajas, sile, kare, krobeline jne</p> <p>6) Perspektiiv: tsentraalperspektiiv, värvus- ja õhuperspektiiv</p> <p>7) Liikumise mulje loomine: liikuvad poosid, liikumise faaside kujutamine, liikumist märkivad jooned koomiksites.</p> <p>8) Värviteooria: Koloriit. Värvinimetused primaar ja sekundaarvärvide piires. Värvitemperatuur: soojad ja külmad toonid</p> <p>9) Kunstiliigid: joonistus, maal, kollaaž, skulptuur, foto, animatsioon, disain, arhitektuur, sisearhitektuur, tootedisain, tarbekunst, ready-made, installatsioon, trükigraafika, graafiline disain, tüpograafia, kirjatüüp, kalligraafia, stsenograafia.</p> <p>10) Kunstižanrid: portree, natüürmort, linnavaade, maastikuvaade, interjöörivaade</p> <p>11) Kujutavus: figuraalne, abstraktne</p>	<p>piltkiri, rooma ja araabia numbrid, gooti kiri, tänavakunsti stiliseeritud tag'id).</p> <p>2) Kasutab olulisemaid kunstimõisteid (nt kunstnik, arhitekt, skulptor, animaator, looming, maalikunst, animatsioon, skulptuur jne) ühe kunstnikuga seoses.</p> <p>3) Teab järgmisi mõisteid: arhitektuur, sisearhitektuur, tootedisain, tarbekunst, abstraktne kunst. Kaadriplaanid: üldplaan, keskplaan, suur plaan, detail. Karakter, taust, esiplaan, tagaplaan. Koloriit.</p> <p>4) Teab kahemõõtmelise kujutamise tähtsamaid baaselemente (tegelased/karakterid, objektid ja taust/keskkond) ja kompositsiooni põhimõtteid (lisaks õpitudele ka dominant, koloriit).</p> <p>5) Teab kolmemõõtmelise kujutamise (skulptuur, installatsioon, ready-made) lihtsamaid baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid (suurusuhted, ruum teose ümber, vaadeldavus erinevatest külgedest).</p> <p>6) Mõistab õpitud näite põhjal mõne toote keskkonnamõju.</p> <p>7) Võrdleb nüüdisaegse ja ajaloolise tarbeeseme (näiteks kohvitermos ja õlletoop) erinevusi ja sarnasusi ning analüüsib kuidas tarbeeseme funktsionaalsus on arenenenud.</p> <p>Plaanimine ja ideede arendamine</p> <p>1) Loob lihtsa visandliku joonise enne kolmemõõtmelise töö loomist.</p> <p>2) Enne värvide kandmist tööle katsetab neid eraldi paberil.</p> <p>3) Rakendab abijooni portree loomisel</p> <p>4) Loob kunstitööd, uurides ja analüüsides teemaga seotud allikaid ning kavandades enda ideed ja kombineerides allikatest leitud ja oma ideid omavahel.</p> <p>Loomine</p> <p>1) Rakendab kahe- ja kolmemõõtmeliste (sh digivahendid) teoste loomisel kunstitehnikaid (nt makett, segatehnika, kollaaž, kõrgtrükk, joonistus, maal, foto jms) ja vahendeid isikupärasel viisil ning</p>
<p>KUNSTITEHNIKAD JA LOOMINGULINE ENESEVÄLJENDUS</p>	

<p>1) Kunstitehnikad ja stiilid maal, joonistus, kollaaž, grataaž, frotaaž, mosaiik, monotüüpia, foto, origami, modelleerimine, makett, lavakujundus, kollaaž, kõrgtrükk, akvarell, trükigraafika, graafiline disain, tüpograafia, kirjatüüp, kalligaafia, stsenograafia Narratiivi loomine: karakter, tegevuspaik, tegelased, sissejuhatus, teema arendus, kulminatsioon, lahendus (puänt)</p>	<p>järgib nende loomisel õpitud töö- ja ohutusvõtteid.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2) Loob teose spontaanselt, ilma planeerimata. 3) Loob teose eelnevalt uurides, kavandades ja ideid kombineerides. 4) Kavandab ja loob vabavaralises programmis neljamõõtmelisi töid (animatsioon, video) õpetaja abiga. 5) Valib kahe õpetaja pakutud kunstitehnika, töövõtte või kompositsioonipõhimõtte vahel ja põhjendab oma eelistust. 6) Rakendab õpitud kahemõõtmelisi kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel; 7) Rakendab õpitud kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid rakendab neid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel; 8) Rakendab loomisel digivahendeid (telefoni kaamera, digijoonistuse rakendused jms).
<p>DISAIN JA DISAINIPROTSESS</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Disaini baaselemendid Funktsionaalne värv, vorm ja materjal (tarbeesmete puhul, graafilises disainis ja visuaalkultuuris laiemalt), mass Otstarve, funktsionaalsus, kasutusmugavus 2) Disaini liigid Tootedisain, digitoote disain, graafiline disain 3) Disainiprotsessi osad <ul style="list-style-type: none"> • Osapooled, tarbija • Uurimine, väljaselgitamine, probleemi märkamine ja sõnastamine, info kogumine • Lähteülesanne • Võimaluste sõnastamine, ettepanekute tegemine, kavandamine • Lahenduspakkumine 4) Kavandamine ja visualiseerimine Kavand, visand, skits, krokii, abijooned Moodboard, mõistekaart, plakat, Venni diagramm, värvikaart, Idee sõnastamine Storyboard, stsenaarium Visuaalne lihtsustamine 	<p>Refleksioon, analüüs ja kriitika</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Kirjeldab ja mõtestab visuaalteose olulisemaid tunnuseid (tehnikat, vormi, värvi, kompositsiooni, sümboleid, meeleolu, sisu elemente) vastavalt ülesandele õpitud sõnavara piires; 2) Selgitab õpetaja antud küsimustele toetudes oma tööprotsessi, tuues välja töökäigu ning põhjendades oma tehtud valikuid (Mida said teada oma teema kohta teistest allikatest? Milliseid mõtteid kasutasid? Mida muutsid või lisasid juurde?); 3) Annab klassikaaslaste teoste tagasisidet, põhjendab enda arvamust; (Räägi, mis sulle teise töös meeldib? Too esile, mis nõudis kõige rohkem pingutust kaaslaste töös)
<p>KUNSTIAJALUGU, VISUAALKULTUUR JA KUNSTNIKUD</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Kunstiga seotud elukutsed kunstnik, arhitekt, skulptor, animaator, sisearhitekt, disainer, illustraator 2) Kunstiajalugu Keskaja kunst Eestis (kirikud, linnused, Tallinna vanalinn) Mõisaarhitektuur Taluarhitektuur Pärimuskultuur 	
<p>KUNST JA KULTUUR ÜHISKONNAS</p>	

<p>1) Jätkusuutlik mõtteviis Keskonnamõju, säästlikkus, digitaalne jalajälg, digiprügi, töövahendite säästlik kasutamine ja hooldamine</p> <p>2) Teabe otsimine ja infokeskkonnad Muuseumide ja galeriide kodulehed</p> <p>3) Kunstielu Muuseumi haridusprogrammid, kunstüritused, näitused, kunstnikuvestlused ja kohtumised</p> <p>4) Autorsus ja autoriõigused Autor, autoriõigused, viitamine, kujutise salvestamine ja jagamine, viitamine</p>	
---	--

6.KLASSI AINEKAVAD

Muusikaõpetus

1 tund nädalas, 35 tundi õppeaastas

<p>Osaoskus: LAULMINE</p>	
<p>Õppesisu</p> <p>Korratakse ja kinnistatakse 5. klassis omandatud oskusi ja teadmisi.</p> <p>Repertuaar. Lauldakse eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehääelseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule.</p> <p>Väärtustatakse ühislaulmist, lauldakse peast II kooliastme ühislaule: Eesti hümn, „Kui Kungla rahvas“, „Majakene mere ääres“. Lauldakse SG koolilaulu.</p> <p>Repertuaari valikul arvestatakse ka eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega. Tutvustatakse laulu autoreid.</p> <p>Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse hääle isikupära arvestades võimalikult puhta intonatsiooniga, loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt a</p>	<p>Õpitulemused</p> <p>Õpilane:</p> <p>1) laulab hääle isikupära arvestades võimalikult puhta intonatsiooniga, loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt;</p> <p>2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehääelseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;</p> <p>3) väärtustab ühislaulmist, laulab peast II kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Kui Kungla rahvas“ (K. A. Hermann / Fr, Kuhlbars), „Majakene mere ääres“ (Ü. Vinter</p>

<p><i>cappella</i> ja saatega nii kooris, ansambelis kui ka üksi. Osaletakse laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsitakse kogetut suuliselt ja kirjalikult.</p> <p>Interpretatsioon. Väljendatakse lauldes muusika sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat ja tempot. Kinnistatakse erinevaid itaaliakeelseid tempotermineid.</p> <p>Muusikaline kirjaoskus. Rakendatakse lauldes muusikalist kirjaoskust, kasutatakse laulu õppides relatiivseid astmeid ja absoluutseid helikõrgusi. Noodist lauldes järgitakse rütmi ja meloodia liikumist ning arvestatakse õpitud noodikirja märkidega. Kinnistatakse õpitud helistikke (C-a, G-e, F-d), seostades neid duuri ja moll-helilaadiga. Selgitatakse õpitavate laulude vormi.</p>	<p>/ E. Vetemaa). Laulab peast SG koolilaulu “Aja laul” (Triin Jaago).</p> <p>5) osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult;</p> <p>6) rakendab lauldes muusikalist kirjaoskust, kasutab laulu õppides relatiivseid astmeid.</p>
<p>Mõisted. Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid.</p>	
<p>Osaoskus: PILLIMÄNG</p>	
<p>Õppesisu</p> <p>Musitseerimisel kasutatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. Noodist mängimisel kinnistatakse absoluutset noodisüsteemi.</p> <p>Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii enda kui ka teiste pillimängu.</p> <p>Väikekandle või plokkflöödi mängimisel kasutatakse õpitud mänguvõtteid ning seostatakse neid absoluutse noodisüsteemiga ja helistikega.</p> <p>Kehapill. Rakendatakse kehapilli <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Rütmipillid. Mängitakse oma koolis olevatel rütmipillidel, kasutades pillide õigeid</p>	<p>Õpitulemused</p> <p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskusi ning mängib keha-, rütmi- ja plaatpille (valdavalt kaasmängudes); 2) musitseerib muusikateadmisi ja -oskusi kasutades plokkflöödil ja/või väikekandelil või muul meloodiapillil; rakendab pillimängus digivõimalusi; 3) seostab absoluutseid helikõrgusi noodipildis klaviatuuri ja/või õpitava muusikainstrumendiga; 4) rakendab muusikalist kirjaoskust musitseerides üksi ja erinevates pillikoosseisudes.

<p>mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Plaatpillid. Mängitakse oma koolis olevatel plaatpillidel, kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse plaatpille <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Esitatakse plaatpillidel meloodiaid, kinnistades absoluutset noodisüsteemi.</p> <p>Väikekannel, plokkflööt. Mängitakse väikekandelil või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid.</p> <p>Klaviatuur. Paigutatakse absoluutsed helikõrgused (tähtnimetused) klaviatuurile (klaver, erinevad rakendused) ja mängitakse õpitud helistikke ja lihtsamaid meloodiaid klaviatuuril.</p>	
<p>Mõisted. Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid.</p>	

<p>Osaoskus: MUUSIKALINE LIIKUMINE</p>	
<p>Õppesisu</p> <p>Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis.</p> <p>Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Kinnistatakse liikumise kaudu õpitud rütme, rütmifiguure ja pause.</p> <p>Tajutakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu. Kujundatakse ühiselt liikumiskompositsioone, väljendamaks muusikapala vormi.</p>	<p>Õpitulemused</p> <p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tunnetab, analüüsib ja väljendab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid (meloodia, dünaamika, tempo, muusikavorm) üksi ja/või rühmas; 2) väljendab liikumise kaudu Eesti ja teiste maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid ning lihtsamaid tantse; 3) rakendab liikumises muusikateadmisi.

<p>Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud. Teiste maade rahvatantsud. Mängitakse ühiselt erinevaid eesti laulu- ja ringmänge, tutvudes laulumängu sisu ja pärimusliku traditsiooniga. Tutvutakse valikuliselt erinevate maade rahvatantsudega, kasutades nende põhisamme.</p>	
<p>Mõisted. Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid.</p>	

<p>Osaoskus: MUUSIKALINE OMALOOMING</p>	
<p>Õppesisu</p> <p>Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. Luuakse iseseisvalt rütmilis-meloodilisi improvisatsioone. Omaloomingu meloodia noodistamisel rakendatakse õpitud muusikalist kirjaoskust.</p> <p>Laulmine.</p> <p>Luuakse erinevaid muusikast lähtuvaid tekste.</p> <p>Pillimäng.</p> <p>Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge, <i>ostinato</i> 'sid ning muusikapalu, mida esitatakse üksi või rühmas.</p> <p>Omaloomingut luues rakendatakse õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Väikekandlel ja/või plokkflöödil esitatakse omaloomingut, kasutades õpitud mänguvõtteid.</p>	<p>Õpitulemused</p> <p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) julgeb loomeideedega katsetada; on lahendusi otsides püsiv ja järjekindel; 2) loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge või ostinato 'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel ning digivahenditel; esitleb neid üksi või rühmas; 3) improviseerib astmemudelitele tuginedes; 4) loob muusikale lihtsaid tekste (regivärsse, laulusõnu jne); 5) loob muusikateadmisi ja -oskusi rakendades üksi ja/või rühmas lihtsa instrumentaalpala, esitab seda.
<p>Mõisted. Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid.</p>	

<p>Osaoskus: MUUSIKA KUULAMINE</p>

Õppesisu

Kirjeldatakse ja analüüsitakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust eakohaselt suuliselt või kirjalikult muusika oskussõnavara kasutades või muul looval viisil.

Autorid. Uuritakse valikuliselt (nt eesti heliloojad, õpitava maa helilooja(d)) kuulatud heliteose autori loometegevust, kasutades teabe leidmiseks erinevaid infoallikaid. Tutvustatakse infot kaaslastele. Tutvutakse muusikateose interpreteerimisvõimalustega (töötlus, orkestratsioon, remiks, kaver).

Euroopa rahvaste muusika. Tutvutakse valikuliselt Soome, Rootsi, Norra, Läti, Leedu, Poola, Saksamaa, Austria, Suurbritannia, Venemaa muusikatraditsioonidega. Arutelude ja vestluste käigus võrreldakse õpitud rahvaste muusikat eesti rahvamuusikaga, nt leitakse erinevusi ja sarnasusi eesti rahvapillidega (pillirühm, kuju, kõla).

Laulupidude traditsioon, teekond läbi aja heliloojate Aleksander Kunileid, Karl August Hermann, Miina Härma, Gustav Ernesaks, Veljo Tormis, Rene Eespere, Alo Mattiisen, Olav Ehala, Rasmus Puur, Pärt Uusberg jt loomingu näitel.

Eesti heliloojate põlvkondlik järjepidevus heliloojate Rudolf Tobias, Heino Eller, Eduard Tubin, Arvo Pärt, Lepo Sumera, Jaan Rääts, Erkki-Sven Tüür, Tõnu Kõrvits jt loomingu näitel.

Kontsert. Kinnistatakse kontserdikülastaja hea käitumise tavasid. Analüüsitakse kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt ja kirjalikult, antakse kuuldule ja nähtule hinnang ning jagatakse kogemusi kaaslastega.

Muusika väljendusvahendid. Kirjeldatakse ja analüüsitakse kogetud muusikaelamust õpitud oskussõnavara kasutades.

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat muusika oskussõnavara ja kirjaoskust kasutades;
- 2) tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu liike, rahvapille ja -tantse, teab oma kodukoha ja Eesti rahvamuusika sündmusi;
- 3) otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite ja kodukoha loomeinimeste oometegevust ning tutvustab seda kaaslastele;
- 4) kuulab ning võrdleb hääle- ja kooriliike; tunneb kodukoha koore ja dirigente ning tuntumaid Eesti koore;
- 5) eristab kuuldelselt sümfooniaorkestri pille ja pillirühmi;
- 6) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule ja nähtule hinnangu ning jagab kogemusi kaaslastega;
- 7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust

Mõisted. Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid. Uued mõisted: rahvaviisi seade, interpretatsioon, töötlus, orkestratsioon, remiks, kaver, programmiline muusika.

Kunstiõpetus

1 tund nädalas, 35 tundi õppeaastas

Õppesisu ja -tegevus	Õpitulemused
<p>VISUAALNE KIRJAOSKUS</p> <p>1) Igapäevane visuaalkultuur Logod, embleemid, sümbolid, sildid, liiklusmärgid, kaardid, tabelid ja infograafika, õpikute illustratsioonid, multifilmid ja arvutimängud, mänguasjad, reklaam linnaruumis ja meedias, riietus, kaupluste vaateaknad, veebikeskkonnad Põhiplaan, maakaart, sisekujunduse kavand Karakter, keskkond</p> <p>2) Kujutamise baaselemendid ja kompositsioonipõhimõtted</p> <p>3) Baaselemendid: Kahemõõtmeline: punkt, joon, kujund, pind/tekstuur, värv Kolmemõõtmeline: vorm, pind, värv, ruum, mass, materjal Kompositsioonipõhimõtted: kontrast, liikumine, rütm, proportsioon, tasakaal, ühtsus, mõõtmelised, dominant, rõhutus</p> <p>4) Kompositsiooni kirjelduseks: suurem, väiksem, ühesuurused, ees, taga, lähemal, kaugemal, üleval, all, kõrval, paremal, vasakul, keskel, ääres, lähedal, koos, eraldi, tasakaalus.</p> <p>5) Joone, kujundi, vormi ja tekstuuri kirjelduseks: horisontaalne, vertikaalne, diagonaalne, sirge, kõver, laineline, terav, sujuv, kaarduv, kandiline, nurgeline, ümar, munajas, sile, kare, krobeline jne</p> <p>6) Perspektiiv: tsentraalperspektiiv, värvus- ja õhuperspektiiv</p> <p>7) Ruumiillusiooni loomise põhimõtted: kattumine, teravus, suurus</p> <p>8) Liikumise mulje loomine: liikuvad poosid, liikumise faaside kujutamine, liikumist märkivad jooned koomiksites.</p> <p>9) Värviteooria: Koloriit. Värvinimetused primaar ja sekundaarvärvide piires.</p>	<p>Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine</p> <p>1) Kirjeldab visuaalkultuuri ilminguid, näiteks reklaami linnaruumis ja meedias, riietust, kaupluste vaateaknad, e-poe vaated.</p> <p>2) Rakendab eakohaselt teabegraafikat.</p> <p>3) Teadvustab õpetaja abiga oma digitaalset jalajälge.</p> <p>4) Tunneb ära ja nimetab varaste kõrgkultuuride ajaloolisi kunstiteoseid (nt koopamaal, amulett, püramiid, tempel, skulptuur, amfiteater jms).</p> <p>5) Teab mõisteid: Trükigraafika, graafiline disain, tüpograafia, kirjatüüp, kalligraafia, stsenograafia. Tekstuur, rütm, tsentraalperspektiiv, värvusperspektiiv, mass, dominant, proportsioonid, kaadriplaanid, tempo, puant, stiliseerimine.</p> <p>6) Käitub näitusel turvaliselt ja asjalikult ning leiab enamasti ise muuseumi, galerii või virtuaalnäituse mõistmiseks vajaliku info.</p> <p>7) Teab kahemõõtmelise kujutamise (lisaks eelnevalt õpitule digitaalne joonistus või maal), tähtsamaid baaselemente (lisaks varem õpitutele ka tekstuur) ja kompositsiooni põhimõtteid (lisaks õpitutele ka ühtsus ja mitmekesisus, rütm, ruumiillusioon (nt kattumine, tsentraalperspektiiv, värvusperspektiiv, teravus, liikumisillusiooni tekitamine objektide või kehade puhul) ning rakendab neid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel;</p> <p>8) Teab kolmemõõtmelise kujutamise (näit installatsioon, tootedisain, lavakujundus, arhitektuurimakett) põhilisi baaselemente (valgus, mass) ja kompositsiooni põhimõtteid (dominant, proportsioonid)</p>

<p>Värvitemperatuur: soojad ja külmad toonid</p> <p>10) Neljamõõtmelise teose baaselemendid: kaadriplaanid, montaaž, heli, valgus, narratiiv e lugu</p> <p>11) Kaadriplaanid: üldplaan, keskplaan, suur plaan, detail. Taust, esiplaan, tagaplaan.</p> <p>12) Kunstiliigid: joonistus, maal, kollaaž, skulptuur, foto, animatsioon, disain, arhitektuur, sisearhitetkuur, tootedisain, tarbekunst, ready-made, installatsioon, trükigraafika, graafiline disain, tüpograafia, kirjatüüp, kalligraafia, stsenograafia.</p> <p>13) Kunstižanrid: portree, natüürmort, linnavaade, maastikuvaade, interjöörivaade</p> <p>14) Kujutavus: figuraalne, abstraktne</p>	<p>ning rakendab neid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel;</p> <p>9) Rakendab kunstitöö loomisel õpetaja abiga ajalise (4D) kujutamise (video, animatsiooni jne) tehnikaid ja põhivõtteid (kaadriplaanid, kestus, tempo, tegevuspaik ja tegelased, sissejuhatus, puänt).</p> <p>10) Visualiseerib ühte oma tarbimisharjumust (näiteks küsimuse abil “Millele kulub minu taskuraha”).</p> <p>11) Mõtestab lihtsamal tasemel ajaloolise ja kaasaegse ruumikeskkonna (näiteks koolikeskkond filmis “Kevade” ja oma kool või külapood ja supermarket) erinevusi selle otstarbe ja kasutatavuse aspektist.</p> <p>12) Märkab ja kirjeldab ruumikeskkonna suurust, vormi ja materjalikasutust selle ruumikeskkonna otstarbe ja kasutatavuse aspektist.</p> <p>13) Selgitab oma loodud digitaalkujutiste avalikustamisega seotud tagajärgi ja ohtusid.</p>
<p>KUNSTITEHNIKAD JA LOOMINGULINE ENESEVÄLJENDUS</p> <p>1) Kunstitehnikad ja stiilid maal, joonistus, kollaaž, grataaž, frotaaž, mosaiik, monotüüpia, foto, origami, modelleerimine, makett, lavakujundus, kollaaž, kõrgtrükk, akvarell, trükigraafika, graafiline disain, tüpograafia, kirjatüüp, kalligraafia, stsenograafia Digitaalsed joonistus-, foto-, video- ja animatsioonitehnikad (gif...) Narratiivi loomine: karakter, tegevuspaik, tegelased, sissejuhatus, teema arendus, kulminatsioon, lahendus (puänt)</p> <p>2) Etikett Näitusetöö nimesilt (autori nimi, klass, teose nimi, töö tehnik, töö mõõdud, aasta, juhendav õpetaja)</p>	<p>Plaanimine ja ideede arendamine</p> <p>1) Tuvastab disainiprotsessis osapooled keda õpetaja etteantud probleem puudutab selleks, et luua probleemi lahendusplakkumine.</p> <p>2) Tuvastab erinevaid uurimisviise kasutades probleemi tagamaid (miks, millal ja kuidas see probleem esineb ja kuidas see probleemi puudutavaid osapooli mõjutab) probleemi lahendusplakkumise loomise eesmärgil.</p> <p>3) Sõnastab probleemi võimalikud põhjused.</p> <p>4) Seab õpetaja abiga lähteülesande ja tegevusplaan.</p> <p>5) Selgitab välja osapoolte, keda probleem puudutab, hinnagu lahendusplakkumisele ja arvestab seda lahendusplakkumise arendamisel.</p> <p>6) Vormistab lahendusplakkumise.</p> <p>7) Kasutab neljamõõtmelise teose kavandamisel õpetaja abiga storyboardi või fotosid ja lühikest stsenaariumit.</p> <p>8) Rakendab abijooni figuuri ja tsentraalperspektiivi kujutamisel.</p>
<p>DISAIN JA DISAINIPROTSESS</p> <p>1) Disaini baaselemendid Funktsionaalne värv, vorm ja materjal (tarbeesmete puhul, graafilises disainis ja visuaalkultuuris laiemalt), mass Otstarve, funktsionaalsus, kasutusmugavus</p> <p>2) Disaini liigid Tootedisain, digitoote disain, graafiline disain</p> <p>3) Disainiprotsessi osad Osapooled, tarbija</p>	

<p>Uurimine, väljaselgitamine, probleemi märkamine ja sõnastamine, info kogumine Lähteülesanne Võimaluste sõnastamine, ettepanekute tegemine, kavandamine Lahendusplakkumine</p> <p>4) Tarbeesemed ja levinumad materjalid Looduslikud materjalid: puit, klaas, lina, vill, puuvill, savi... Tehismaterjalid: plastik, kile...</p> <p>5) Kavandamine ja visualiseerimine Kavand, visand, skits, krokii, abijooned Moodboard, mõistekaart, plakat, Venni diagramm, värvikaart, Idee sõnastamine Storyboard, stsenaarium Visuaalne lihtsustamine</p>	<p>9) Leiab ideid praktilisteks töödeks iseenda elust ja teistest õppeainetest.</p> <p>10) Kavandab ideid, kuidas parandada elukeskkonda.</p> <p>11) Teab, mis on kavand ning tunneb kavandamise põhimõtteid ja eesmäärke ning oskab rakendada teadmiseid lihtsama kavandi loomisel.</p>
<p>KUNSTIAJALUGU, VISUAALKULTUUR JA KUNSTNIKUD</p> <p>1) Kunstiga seotud elukutsed kunstnik, arhitekt, skulptor, animaator, sisearhitekt, disainer, illustraator</p> <p>2) Kunstiajalugu Kirjasüsteemid eri ajastutest ja kultuuridest (foneetiline kiri, piltkiri, rooma ja araabia numbrid, gooti kiri, tänavakunsti stiliseeritud tag'id) Esiaja kunst (pisiplastika, kaljujoonised, koopamaalid, megaliitiline arhitektuur) Varased tsivilisatsioonid (Mesopotaamia, Egiptus) Antiikaja kunst Kreekas ja Roomas (templiehitus, teatrid, skulptuurid, monumendid) Keskaja kunst Eestis (kirikud, linnused, Tallinna vanalinn) Mõisaarhitektuur Taluarhitektuur Pärimuskultuur</p>	<p>Loomine</p> <p>1) Rakendab kahe- ja kolmemõõtmeliste (sh digivahendid) teoste loomisel kunstitehnikaid (nt modelleerimine, voltimine, makett, joonestamine jms), vahendeid isikupärasel viisil ning tunneb eelnevalt õpitud kompositsiooni põhimõtteid (nt ühtsus ja mitmekesisus, tasakaal, rütm, dominant, koloriit, proportsioonid, dominant jms) ,ning oskab neid teadlikult valida.</p> <p>2) Pakub ise teemasid ning teostamise võimalusi enda huvide ja loomingu väljendamiseks (spontaanselt).</p> <p>3) Loob enda teose teadlikult uurides ja analüüsides teemapõhiseid materjale (nt raamatud, õpikud ja muud infoallikad) ning kavandades enda ideed ja kombineerides neid omavahel (nt kavandi detailide, foto ja joonistuse, tasapinnaliste ja ruumiliste objektide kombineerimine).</p> <p>4) Tunneb neljamõõtmeliste tööde teostamise etappe ja võimalusi ning kavandab ja loob vabavaraalises programmis neljamõõtmelisi töid (animatsioon, video) enamasti iseseisvalt.</p> <p>5) Kombineerib kahe- ja kolmemõõtmelisi elemente digiloomingus.</p> <p>6) Tunneb vabavaraaliste programmide ühiseid tööriistu ja oskab neid uurides enamasti iseseisvalt erinevates olukordades rakendada.</p> <p>7) Valib oma idee teostamiseks (vajadusel õpetaja abiga) sobiva väljendusvahendi kõigi õpitud väljendusvahendite, sh digivahendite hulgast;</p> <p>8) Loob õpetaja abiga teostest ekspositsiooni (võib ka virtuaalse)</p>
<p>KUNST JA KULTUUR ÜHISKONNAS</p> <p>1) Jätkusuutlik mõtteviis Keskkonnamõju, säästlikkus, digitaalne jalajälg, digiprügi, töövahendite säästlik kasutamine ja hooldamine</p> <p>2) Teabe otsimine ja infokeskkonnad Muuseumide ja galeriide kodulehed</p> <p>3) Kunstielu Muuseumi haridusprogrammid,</p>	<p>Refleksioon, analüüs ja kriitika</p>

<p>kunstiüritused, näitused, kunstnikuvestlused ja kohtumised</p> <p>4) Autorsus ja autoriõigused Autor, autoriõigused, viitamine, kujutise salvestamine ja jagamine, viitamine</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Kirjeldab ja mõtestab visuaalteose olulisemaid tunnuseid (tehnikat, vormi, värvi, kompositsiooni, sümboleid, meeleolu, sisu elemente) vastavalt ülesandele õpitud sõnavara piires. 2) Leiab kunstikultuuri seoseid muude valdkondadega nii ajaloost kui tänapäevast, tuginedes teistele õppeainetele, kirjandusele, populaarkultuurile ja isiklikule kogemusele. 3) Analüüsib stiliseeritud kujundeid ja sümboleid kasutavaid visuaalkultuuri teoseid (nt logosid, vappe, digitaalseid ikoone). 4) Analüüsib õpetaja antud küsimustele toetudes oma teost ja tööprotsessi, tuues esile tegevuste omavahelised seosed ja järeldused.
--	---

7.KLASSI AINEKAVAD

Muusikaõpetus

1 tund nädalas, 35 tundi õppeaastas

Õppesisu ja –tegevus	Õpitulemused
LAULMINE	
<ul style="list-style-type: none"> • Klassitunnis lauldakse nii ühe- kui ka mitmehäälselt, koolikooris kahe- või kolmehäälselt. • Töö õpilase individuaalsete muusikaliste võimete arendamisel ning rakendamisel erinevates muusikalistes tegevustes. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) laulab ühe- ja/või mitmehäälsed laule klassitunnis, ansamblis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut; 2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule; 3) laulab peast kooliastme ühislause: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Püha öö“ (F.Gruber) ja SG laulu “Aja laul” (Triin Jaago) 4) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult;

	5) kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes.
PILLIMÄNG	
<ul style="list-style-type: none"> • Süvendatakse pillimänguuskusi ning arendatakse edasi kuuekeelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid; • Omandatakse ukulele või akustilise kitarriga akordmänguvõtteid; • Pillimängu rakendatakse valdavalt laulude kaasmänguna. 	<p>1) mängib keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti ja/või väikekannelt, rakendab digivõimalusi pillimängus;</p> <p>2) musitseerib akustilisel kitarril või ukulelel esmaseid mänguvõtteid kasutades;</p> <p>3) uurib pillide tämbrilisi omadusi, valib ansambelisse sobivad pillid ja põhjendab oma valikut;</p> <p>4) süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguuskust, rakendab muusikalist kirjaoskust, musitseerides üksi ja eri pillikoosseisudes.</p>
MUUSIKALINE LIIKUMINE	
<ul style="list-style-type: none"> • Anda võimalus erinevate karakterite väljendamiseks muusika kaudu. 	<p>1) võrdleb eri maade rahvamuusika karakterit ja väljendab seda liikumise kaudu;</p> <p>2) tunneb muusikat kuulates ära erinevad muusikavormid ning väljendab neid loovliikumise või improvisatsiooni kaudu;</p> <p>3) leiab erinevaid muusikalise liikumise viise, valib muusika karakteriga sobiva väljenduse ning põhjendab oma valikuid (nt rahvaste muusika jm);</p> <p>4) rakendab liikumises muusikateadmisi.</p>
OMALOOMING	
<ul style="list-style-type: none"> • Pakkuda loominguliste ideede elluviimise võimalusi nii üksi kui ka rühmatöona. 	<p>1) loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, (digi)kompositsioone jm;</p>

	<p>2) katsetab loomeideedega omaloomingus, sh digitaalseid keskkondi kasutades;</p> <p>3) loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste (nt regivärss, laulusõnad jm);</p> <p>4) analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu;</p> <p>5) rakendab omaloomingus muusikalist kirjaoskust.</p>
MUUSIKA KUULAMINE	
<ul style="list-style-type: none"> • Muusika kuulamisega arendatakse muusikalist analüüsivõimet; • Arendatakse oskust kasutada muusika oskussõnu arvamuse avaldamisel ja põhjendamisel. 	<p>1) uurib kodukoha ja eesti rahvamuusikat ning selle tänapäevaseid tõlgendusi, leiab sobivaid näiteid ja põhjendab oma arvamust;</p> <p>2) võrdleb ning eristab eesti ja teiste rahvaste muusikat: leiab iseloomulikke tunnuseid, lähtudes muusika väljendusvahenditest;</p> <p>3) võrdleb ja eristab eri muusikastiile, muusika esituskoosseise, leiab oma eelistuse(d) ning argumenteerib valikut;</p> <p>4) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule/nähtule hinnangu ning jagab oma kogemusi kaaslastega;</p> <p>5) uurib kodukoha ja Eesti muusikaelu, oskab nimetada heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi;</p> <p>6) rakendab muusikat kuulates erinevaid digikeskkondi;</p> <p>7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust;</p>

	<p>8) teeb valiku muusikaga tegelemise võimalustest, teab muusikaga seonduvaid elukutseid ning õppimisvõimalusi;</p> <p>9) seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga;</p> <p>10) järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja kasutades muusikateavet virtuaalkeskondades.</p>
--	---

Kunstiõpetus

1 tund nädalas, 35 tundi õppeaastas

Õppesisu ja -tegevus	Õpitulemused
<p>VISUAALNE KIRJAOSKUS</p> <p>1) Igapäevane visuaalkultuur Ideoloogilised sümbolid erinevates kultuurides. Nüüdisaegsed märgid ja sümbolid.</p> <p>2) Kujutamise baasemendid ja kompositsioonipõhimõtted Kahemõõtmeline: punkt, joon, kujund, pind/tekstuur, värv Kompositsioonipõhimõtted: kontrast, liikumine, rütm, proportsioon, tasakaal, ühtsus, mõõtmed, dominant, rõhutus</p> <p>3) Kompositsiooni kirjelduseks: suurem, väiksem, ühesuurused, ees, taga, lähemal, kaugemal, üleval, all, kõrval, paremal, vasakul, keskel, ääres, lähedal, koos, eraldi, tasakaalus.</p> <p>4) Joone, kujundi, vormi ja tekstuuri kirjelduseks: horisontaalne, vertikaalne, diagonaalne, sirge, kõver, laineline, terav, sujuv, kaarduv, kandiline, nurgeline, ümar, munajas, sile, kare, krobeline jne</p> <p>5) Perspektiiv: tsentraalperspektiiv, värvuse õhuperspektiiv</p> <p>6) Värviteooria: Koloriit. Värvinimetused primaar ja sekundaarvärvide piires. Värvitemperatuur: soojad ja külmad toonid</p> <p>7) Ruumiillusiooni loomise põhimõtted: kattumine, teravus, suurus</p> <p>8) Kaadriplaanid: üldplaan, keskplaan, suur plaan, detail. Taust, esiplaan, tagaplaan.</p> <p>9) Kunstiliigid: joonistus, maal, kollaaž, skulptuur, foto, animatsioon, disain,</p>	<p>Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine</p> <p>1) Kirjeldab digitaalseid keskkondi, hindab digitaalse keskkonna turvalisust ja eakohasust</p> <p>2) Leiab internetist lihtotsinguga infot kunstnike, kunstiteoste või ajastute kohta, kasutab internetis täpsustatud pildiotsingut.</p> <p>3) Tutvustab eri disainivaldkonna (näiteks tootedisain, digitootedisain, teenusedisain, tööstusdisain, graafiline disain, sotsiaalne disain jne) esindaja tegevust.</p> <p>4) Tuvastab visuaalkultuuris levinumaid värvikasutusega seotud tavapärasid (näiteks hooaegade seotud värvid riidemoes).</p> <p>Plaanimine ja ideede arendamine</p> <p>1) Leiab oma teose jaoks ideid päevakajalistest või ajaloosündmustest.</p> <p>2) Kasutab idee leidmiseks ja laiendamiseks meetodeid (näit. ajurünnak, suvaline sisend, omaduste reastamine, info otsimine)</p> <p>3) Teeb töö kavandamisel kirjalikke ja visuaalseid märkmeid.</p> <p>4) Kavandab enda teose, pakkudes vahest välja ka erinevaid lahendusvõimalusi.</p> <p>5) Teab, et kavand on üldistatud, ülevaatlik ja visandlik, ning rakendab seda teadmist tööprotsessis.</p> <p>6) Märkab ja kirjeldab teda ümbritsevaid probleemolukordi.</p>

<p>arhitektuur, sisearhitektuur, tootedisain, tarbekunst, ready-made, installatsioon, trükigraafika, graafiline disain, tüpograafia, kirjatüüp, kalligraafia, stsenograafia.</p> <p>10) Kunstižanrid: portree, natüürmort, linnavaade, maastikuvaade, interjöörivaade</p> <p>11) Kujutavus: figuraalne, abstraktne</p>	<p>7) Tuvastab erinevaid uurimisviise kasutades probleemi tagamaid (miks, millal ja kuidas see probleem esineb ja kuidas see probleemi puudutavaid osapooli mõjutab).</p> <p>8) Uurib näiteid kuidas on sama või sarnast probleemi varasemalt lahendatud.</p> <p>9) Tutvub erinevate uurimisviiside (näiteks vaatlus, intervjuu, küsitlus, enesekohase päeviku pidamine ja analüüsimine, uurijapäeviku pidamine ja analüüsimine) võimalustega.</p>
<p>KUNSTITEHNIKAD JA LOOMINGULINE ENESEVÄLJENDUS</p> <p>1) Kunstitehnikad ja stiilid maal, joonistus, kollaaž, grataaž, frotaaž, mosaiik, monotüüpia, foto, origami, modelleerimine, makett, lavakujundus, kollaaž, kõrgtrükk, akvarell, trükigraafika, graafiline disain, tüpograafia, kirjatüüp, kalligraafia, stsenograafia Digitaalsed joonistus-, foto-, video- ja animatsioonitehnikad (gif...) Narratiivi loomine: karakter, tegevuspaik, tegelased, sissejuhatus, teema arendus, kulminatsioon, lahendus (puänt)</p>	<p>Loomine</p> <p>1) Õpilane teab, et isikupärasus on väärtuslik ja püüab luua omapäraseid kunstitöid tuues esile enda individuaalsust ja huvisid.</p> <p>2) Loob kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi (sh digikunst) kunstitöid spontaanselt (kavandamata).</p> <p>3) Loob kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid uurides ja kavandades.</p> <p>4) Kavandab ja arendab enda ideid enne teose loomist, kombineeri erinevatest ideedest tervikliku lahenduse.</p> <p>5) Valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid enamasti teadlikult või õpetaja abiga.</p> <p>6) Leiab oma töö eksponeerimiseks koha, kus see on hästi vaadeldav.</p> <p>7) Tunneb loomingu esitlemise põhimõtteid ja suudab teha publikule esitamiseks ettevalmistustöid õpetaja abiga.</p>
<p>DISAIN JA DISAINIPROTSESS</p> <p>1) Disaini baaselemendid Funktsionaalne värv, vorm ja materjal (tarbeesmete puhul, graafilises disainis ja visuaalkultuuris laiemalt), mass Otstarve, funktsionaalsus, kasutusmugavus</p> <p>2) Disaini liigid Tootedisain, digitoote disain, graafiline disain</p> <p>3) Disainiprotsessi osad Osapooled, tarbija Uurimine, väljaselgitamine, probleemi märkamine ja sõnastamine, info kogumine Lähteülesanne Võimaluste sõnastamine, ettepanekute tegemine, kavandamine Lahenduspakkumine</p> <p>4) Tarbeesemed ja levinumad materjalid Looduslikud materjalid: puit, klaas, lina, vill, puuvill, savi... Tehismaterjalid: plastik, kile....</p> <p>5) Kavandamine: kavand, visand, skits, krokii, abijooned</p>	<p>Refleksioon, analüüs ja kriitika</p> <p>1) Analüüsib tarbeeset funktsionaalsuse, ökoloogilisuse ja esteetilisuse aspektist.</p> <p>2) Selgitab enamasti oma tööd ning valitud töökäigu ja sõnumi võimalikke teisi võimalusi.</p> <p>3) Kirjeldab teose ainek, meediumi ja vormi.</p>

<p>Moodboard, mõistekaart, plakat, Venni diagramm, värvikaart, Idee sõnastamine Storyboard, stsenaarium Visuaalne lihtsustamine</p>	
<p>KUNSTIAJALUGU, VISUAALKULTUUR JA KUNSTNIKUD</p> <p>1) Info leidmine Google'i pildiotsing (Veebi)entsüklopeediad ja andmebaasid</p> <p>2) Kunstiajalugu Keskaja kunst kuni modernism. Nüüdiskunst vastavalt aktuaalsetele teemadele, kohalikele näitustele või loodud teostele.</p>	
<p>KUNST JA KULTUUR ÜHISKONNAS</p> <p>1) Kunsti ja kultuuriga seotud elukutsed Konservaator, kuraator, kujundaja, toimetaja</p> <p>2) Jätkusuutlik mõtteviis Keskkonnamõju, säästlikkus, digitaalne jalajälg, digiprügi, töövahendite säästlik kasutamine ja hooldamine</p> <p>3) Kunstielu Muuseumi haridusprogrammid, kunstiüritused, näitused, kunstnikuvestlused ja kohtumised</p> <p>4) Autorsus ja autoriõigused Autor, autoriõigused, viitamine, kujutise salvestamine ja jagamine, viitamine</p>	

8.KLASSI AINEKAVAD

Muusikaõpetus

1 tund nädalas, 35 tundi õppeaastas

Õppesisu ja -tegevus	Õpitulemused
LAULMINE	
<ul style="list-style-type: none"> Klassitunnis lauldakse nii ühe- kui ka mitme häälselt, koolikooris kahe- või kolmehäälselt. Töö õpilase individuaalsete muusikaliste võimete arendamisel ning rakendamisel erinevates muusikalistes tegevustes. 	<p>1) laulab ühe- ja/või mitmehäälsed laule klassitunnis, ansamblis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut;</p>

	<p>2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;</p> <p>3) laulab peast kooliastme ühislause: „Eesti hümn” (F. Pacius), „Mu isamaa on minu arm” (G. Ernesaks), „Jää vabaks, Eesti meri” (V. Oksvort), „Saaremaa valss” (R. Valgre), „Kalevite kants” (P. Veebel), „Oma laulu ei leia ma üles” (V. Ojakäär) ja SG laulu “Aja laul” (Triin Jaago)</p> <p>4) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult;</p> <p>5) kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes</p>
--	---

PILLIMÄNG

<ul style="list-style-type: none"> • Süvendatakse pillimänguuskusi ning arendatakse edasi kuuekeelse väikekandle või plokkflöödi ning akustilise kitarril või ukulele mänguvõtteid; • Pillimängu rakendatakse valdavalt laulude kaasmänguna. 	<p>1) mängib keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti ja/või väikekannelt, rakendab digivõimalusi pillimängus;</p> <p>2) musitseerib akustilisel kitarril või ukulelel esmaseid mänguvõtteid kasutades;</p> <p>3) uurib pillide tämbri omadusi, valib ansambelisse sobivad pillid ja põhjendab oma valikut; 4) süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguuskust, rakendab muusikalist kirjaoskust, musitseerides üksi ja eri pillikoosseisudes.</p>
--	--

MUUSIKALINE LIIKUMINE

<ul style="list-style-type: none"> • Anda võimalus erinevate karakterite väljendamiseks muusika kaudu. 	<p>1) võrdleb eri maade rahvamuusika karakterit ja väljendab seda liikumise kaudu;</p> <p>2) tunneb muusikat kuulates ära erinevad muusikavormid ning väljendab neid loovliikumise või improvisatsiooni kaudu;</p>
---	--

	<p>3) leiab erinevaid muusikalise liikumise viise, valib muusika karakteriga sobiva väljenduse ning põhjendab oma valikuid (nt rokk, hip-hop, rahvaste muusika jm);</p> <p>4) rakendab liikumises muusikateadmisi.</p>
OMALOOMING	
<ul style="list-style-type: none"> • Pakkuda loominguliste ideede elluviimise võimalusi nii üksi kui ka rühmatööna. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, (digi)kompositsioone jm; 2) katsetab loomeideedega omaloomingus, sh digitaalseid keskkondi kasutades; 3) loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste (nt regivärss, laulusõnad jm); 4) analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu; 5) rakendab omaloomingus muusikalist kirjaoskust.
MUUSIKA KUULAMINE	
<ul style="list-style-type: none"> • Muusika kuulamisega arendatakse muusikalist analüüsivõimet; • Arendatakse oskust kasutada muusika oskussõnu arvamuse avaldamisel ja põhjendamisel. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) uurib kodukoha ja eesti rahvamuusikat ning selle tänapäevaseid tõlgendusi, leiab sobivaid näiteid ja põhjendab oma arvamust; 2) võrdleb ning eristab eesti ja teiste rahvaste muusikat: leiab iseloomulikke tunnuseid, lähtudes muusika väljendusvahenditest; 3) võrdleb ja eristab eri muusikastiile, muusika esituskoosseise, leiab oma eelistuse(d) ning argumenteerib valikut; 4) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule/nähtule hinnangu ning jagab oma kogemusi kaaslastega;

	<p>5) uurib kodukoha ja Eesti muusikaelu, oskab nimetada heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi;</p> <p>6) rakendab muusikat kuulates erinevaid digikeskkondi;</p> <p>7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust;</p> <p>8) teeb valiku muusikaga tegelemise võimalustest, teab muusikaga seonduvaid elukutseid ning õppimisvõimalusi;</p> <p>9) seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga;</p> <p>10) järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja kasutades muusikateavet virtuaalkeskkondades.</p>
--	--

Kunstiõpetus

1 tund nädalas, 35 tundi õppeaastas

Õppesisu ja -tegevus	Õpitulemused
<p>VISUAALNE KIRJAOSKUS</p> <p>1) Igapäevane visuaalkultuur Ideoloogilised sümbolid erinevates kultuurides. Nüüdisaegsed märgid ja sümbolid.</p> <p>2) Kujutamise baaselemendid ja kompositsioonipõhimõtted Kahemõõtmeline: punkt, joon, kujund, pind/tekstuur, värv Kolmemõõtmeline: joon, vorm, pind, värv, ruum, mass, materjal, dimensionaalsus (reljeef, skulptuur, maakunst) Kompositsioonipõhimõtted: kontrast, liikumine, rütm, proportsioon, tasakaal, ühtsus, mõõtmed, dominant, rõhutus</p> <p>3) Kompositsiooni kirjelduseks: suurem, väiksem, ühesuurused, ees, taga, lähemal, kaugemal, üleval, all, kõrval, paremal, vasakul, keskel, ääres, lähedal, koos, eraldi, tasakaalus.</p>	<p>Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine</p> <p>1) Kasutab info leidmiseks sõnastikke ja entsüklopeediaid, nii raamatutena kui digitaalseid andmebaase.</p> <p>2) Otsib tedlikult erinevatest infoallikatest vajalikku informatsiooni ja toob esile detailid ning tähtsamad punktid.</p> <p>Plaanimine ja ideede arendamine</p> <p>1) Leiab oma teose jaoks ideid läbi eneserefleksiooni.</p> <p>2) Rakendab õpetaja abiga ideede genereerimise ja laiendamise/arendamise meetodeid (kombineerimismatriksid, referaat idee tausta uurimiseks).</p> <p>3) Loob storyboardi joonistades või digivahendeid kasutades.</p> <p>4) Märkab ja tuvastab igapäevaelu probleemi, mis teda kõnetab.</p> <p>5) Seab lähteülesande ja tegevusplaani.</p> <p>6) Kavandab õpetaja abiga ja rakendab sihipäraselt üht uurimismeetodit (näiteks</p>

<p>4) Joone, kujundi, vormi ja tekstuuri kirjelduseks: horisontaalne, vertikaalne, diagonaalne, sirge, kõver, laineline, terav, sujuv, kaarduv, kandiline, nurgeline, ümar, munajas, sile, kare, krobeline jne</p> <p>5) Perspektiiv: perspektiiv, värvus- e õhuperspektiiv</p> <p>6) Värviteooria: Koloriit. Värvnimetused primaar- ja sekundaarvärvide piires. Värvitemperatuur: soojad ja külmad toonid</p> <p>7) Liikumise mulje loomine: liikuvad poosid, liikumise faaside kujutamine, liikumist märkivad jooned koomiksites.</p> <p>8) Kunstiliigid: joonistus, maal, kollaaž, skulptuur, foto, animatsioon, disain, arhitektuur, sisearhitektuur, tootedisain, tarbekunst, ready-made, installatsioon, trükigraafika, graafiline disain, tüpograafia, kirjatüüp, kalligraafia, stsenograafia.</p> <p>9) Kunstžanrid: portree, natüürmort, linnavaade, maastikuvaade, interjöörivaade</p> <p>10) Kujutavus: figuraalne, abstraktne</p>	<p>vaatlus, intervjuu, küsitlus, enesekohase päeviku pidamine ja analüüsimine, uurijapäeviku pidamine ja analüüsimine).</p> <p>Loomine</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Loob kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi (sh digivahendid) kunstitöid spontaanselt (kavandamata). 2) Loob kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid enamasti teadlikult uurides ja kavandades. 3) Laiendab enda ideed kavandamise protsessis, katsetab erinevaid tehnilisi võimalusi ja toob esile idee arenguetapid. 4) Valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid teadlikult. 5) Põhjub tehnika või meediumi valikut toetudes oma sõnumile või ideele. 6) Rakendab neljamõõtmelise teose loomisel (animatsioon., video, etendus, performance) narratiivi, sissejuhatust ja puänti (lõiming kirjandusega). 7) Oskab õpetaja abiga rühmaliikmena luua ühistöödest väljapaneku. 8) Toetab töö pealkirjaga oma sõnumit või ideed.
<p>KUNSTITEHNIKAD JA LOOMINGULINE ENESEVÄLJENDUS</p> <p>1) Kunstitehnikad ja stiilid maail, joonistus, kollaaž, mosaiik, monotüüpia, foto, origami, modelleerimine, kollaaž, kõrgrükk, akvarell, trükigraafika Digitaalsed joonistus-, foto-, video- ja animatsioonitehnikad (gif...) Narratiivi loomine: karakter, tegevuspaik, tegelased, sissejuhatust, teema arendus, kulminatsioon, lahendus (puänt)</p>	<p>Refleksioon, analüüs ja kriitika</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Analüüsib teost (ülesehitus ja vorm, tähistavus, peamised sümbolid, kontekst). 2) Analüüsib ruumilist keskkonda funktsionaalsuse, ökoloogilisuse ja esteetilisuse aspektist. 3) Põhjub valdavalt oma töö sisulisi, uurimuslikke või loominguotsuseid ja eksponeerimise valikuid. 4) Kuulab kaasõppijate seisukohti, põhjub enda arvamust, annab toetavat tagasisidet ning aktsepteerib enamasti eriarvamusi.
<p>DISAIN JA DISAINIPROTSESS</p> <p>1) Disaini baaselemendid Funktsionaalne värv, vorm ja materjal (tarbeesmete puhul, graafilises disainis ja visuaalkultuuris laiemalt), mass Otstarve, funktsionaalsus, kasutusmugavus</p> <p>2) Kavandamine: kavand, visand, skits, krokii, abijooned Moodboard, mõistekaart, plakat, Venni diagramm, värvikaart, Idee sõnastamine</p>	

Storyboard, stsenaarium Visuaalne lihtsustamine	
KUNSTIAJALUGU, VISUAALKULTUUR JA KUNSTNIKUD 1) Info leidmine Google'i pildiotsing (Veebi)entsüklopeediad ja andmebaasid 2) Kunstiajalugu Kunstiajaloo teosed eeskujudena. Nüüdiskunst vastavalt aktuaalsetele teemadele, kohalikele näitustele või loodud teostele.	
KUNST JA KULTUUR ÜHISKONNAS 1) Kunsti ja kultuuriga seotud elukutsed Konservaator, kuraator, kujundaja, toimetaja 2) Jätkusuutlik mõtteviis Keskkonnamõju, säästlikkus, digitaalne jalajalg, digiprügi, töövahendite säästlik kasutamine ja hooldamine 3) Teabe otsimine ja infokeskkonnad 4) Kunstielu Muuseumi haridusprogrammid, kunstiüritused, näitused, kunstnikuvestlused ja kohtumised 5) Autorsus ja autoriõigused Autor, autoriõigused, viitamine, kujutise salvestamine ja jagamine, viitamine	

9.KLASSI AINEKAVAD

Muusikaõpetus

1 tund nädalas, 35 tundi õppeaastas

Õppesisu ja -tegevus	Õpitulemused
Laulmine	
<ul style="list-style-type: none"> Klassitunnis lauldakse nii ühe- kui ka mitme häälselt, koolikooris kahe- või kolmehäälselt. Töö õpilase individuaalsete muusikaliste võimete arendamisel ning rakendamisel erinevates muusikalistes tegevustes. 	<p>1) laulab ühe- ja/või mitmehäälsed laule klassitunnis, ansamblis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut;</p> <p>2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;</p> <p>3) väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislause: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Mu isamaa on minu arm“ (G. Ernesaks), „Jää</p>

	<p>vabaks, Eesti meri“ (V. Oksvort), „Eestlane olen ja eestlaseks jään“ (A. Mattiisen), „Laul Põhjamaast“ (Ü. Vinter), „Saaremaa valss“ (R. Valgre), „Mul meeles veel“ (R. Valgre), „Oma laulu ei leia ma üles“ (V. Ojakäär);SG laulu “Aja laul” (Triin Jaago)</p> <p>4) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult;</p> <p>5) kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes, tunneb oma hääleparaati ja teab, et häält on vaja hoida.</p>
<p>Pillimäng</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ● Süvendatakse pillimänguioskusi ning arendatakse edasi kuuekeelse väikekandle või plokkflöödi ning akustilise kitarril või ukulelel mänguvõtteid; ● Pillimängu rakendatakse valdavalt laulude kaasmänguna. 	<p>1) mängib keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti ja/või väikekannelt, rakendab digivõimalusi pillimängus;</p> <p>2) musitseerib akustilisel kitarril või ukulelel esmaseid mänguvõtteid kasutades;</p> <p>3) uurib pillide tämbrilisi omadusi, valib ansambelisse sobivad pillid ja põhjendab oma valikut;</p> <p>4) süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguioskust, rakendab muusikalist kirjaoskust, musitseerides üksi ja eri pillikoosseisudes.</p>
<p>Muusikaline liikumine</p>	

<ul style="list-style-type: none"> • Anda võimalus erinevate karakterite väljendamiseks muusika kaudu. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) võrdleb eri maade rahvamuusika karakterit ja väljendab seda liikumise kaudu; 2) tunneb muusikat kuulates ära erinevad muusikavormid ning väljendab neid loovliikumise või improvisatsiooni kaudu; 3) leiab erinevaid muusikalise liikumise viise, valib muusika karakteriga sobiva väljenduse ning põhjendab oma valikuid (nt rokk, džäss, hip-hop, rahvaste muusika jm); 4) rakendab liikumises muusikateadmisi.
<p>Omalooming</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Pakkuda loominguliste ideede elluviimise võimalusi nii üksi kui ka rühmatöona. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, (digi)kompositsioone jm; 2) katsetab loomeideedega omaloomingus, sh digitaalseid keskkondi kasutades; 3) loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste (nt regivärss, laulusõnad jm); 4) analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu; 5) rakendab omaloomingus muusikalist kirjaoskust.
<p>Muusika kuulamine</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Muusika kuulamisega arendatakse muusikalist analüüsivõimet; • Arendatakse oskust kasutada muusika oskussõnu arvamuse avaldamisel ja põhjendamisel 	<ol style="list-style-type: none"> 1) uurib kodukoha ja eesti rahvamuusikat ning selle tänapäevaseid tõlgendusi, leiab sobivaid näiteid ja põhjendab oma arvamust; 2) võrdleb ning eristab eesti ja teiste rahvaste muusikat: leiab iseloomulikke tunnuseid, lähtudes muusika väljendusvahenditest; 3) võrdleb ja eristab eri muusikastiile, lavamuusika žanre, muusika esituskoosseise,

	<p>hääleliike, leiab oma eelistuse(d) ning argumenteerib valikut;</p> <p>4) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule/nähtule hinnangu ning jagab oma kogemusi kaaslastega;</p> <p>5) uurib kodukoha ja Eesti muusikaelu, oskab nimetada heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi;</p> <p>6) rakendab muusikat kuulates erinevaid digikeskkondi;</p> <p>7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust;</p> <p>8) teeb valiku muusikaga tegelemise võimalustest, teab muusikaga seonduvaid elukutseid ning õppimisvõimalusi;</p> <p>9) seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga;</p> <p>10) järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja kasutades muusikateavet virtuaalkeskkondades.</p>
--	---

Kunstiõpetus

1 tund nädalas, 35 tundi õppeaastas

Õppesisu ja -tegevus	Õpitulemused
<p>VISUAALNE KIRJAOSKUS</p> <p>1) Igapäevane visuaalkultuur Digitaalsed keskkonnad, nt meediaportaalid, digitaalsed arhiivid, sotsiaalmeediaplatvormid. Ideoloogilised sümbolid erinevates kultuurides. Nüüdisaegsed märgid ja sümbolid.</p>	<p>Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine</p> <p>1) Seostab eri ideoloogilisi sümboleid vastava ajastuga ja teab nende tähendust.</p> <p>2) Arutleb erinevate nii kaasaegsete kui ajalooliste ideoloogiliste sümbolite rolli üle tänapäeval</p> <p>3) Seostab kunstnikku ja kunstiteost selle loomiskeskkonnaga, leides ja tõendades oma tähelepanekuid.</p>

2) Kujutamise baaselemendid ja kompositsioonipõhimõtted

Kahemõõtmeline: punkt, joon, kujund, pind/tekstuur, värv

Kolmemõõtmeline: joon, vorm, pind, värv, ruum, mass, materjal, dimensionaalsus (reljeef, skulptuur, maakunst)

Kompositsioonipõhimõtted: kontrast, liikumine, rütm, proportsioon, tasakaal, ühtsus, mõõtted, dominant, rõhutus

- 3) **Kompositsiooni** kirjelduseks: suurem, väiksem, ühesuurused, ees, taga, lähemal, kaugemal, üleval, all, kõrval, paremal, vasakul, keskel, ääres, lähedal, koos, eraldi, tasakaalus.
- 4) **Joone, kujundi, vormi ja tekstuuri** kirjelduseks: horisontaalne, vertikaalne, diagonaalne, sirge, kõver, laineline, terav, sujuv, kaarduv, kandiline, nurgeline, ümar, munajas, sile, kare, krobeline jne
- 5) **Perspektiiv**: tsentraalperspektiiv, värvuse õhuperspektiiv
- 6) **Värviteooria**: Koloriit. Värvinimetused primaar ja sekundaarvärvide piires. Värvitemperatuur: soojad ja külmad toonid
- 7) **Ruumiillusiooni** loomise põhimõtted: kattumine, teravus, suurus
- 8) **Liikumise** mulje loomine: liikuvad poosid, liikumise faaside kujutamine, liikumist märkivad jooned koomiksites.
- 9) **Neljamõõtmelise teose baaselemendid**: kaadriplaanid, montaaž, heli, valgus, narratiiv e lugu, tegevuspaik, tegelased
- 10) **Kaadriplaanid**: üldplaan, keskplaan, suur plaan, detail. Taust, esiplaan, tagaplaan.
- 11) **Kunstiliigid**: joonistus, maal, kollaaž, skulptuur, foto, animatsioon, disain, arhitektuur, sisearhitektuur, tootedisain, tarbekunst, ready-made, installatsioon, trükigraafika, graafiline disain, tüpograafia, kirjatüüp, kalligraafia, stsenograafia.
- 12) **Kunstižanrid**: portree, natüürmort, linnavaade, maastikuvaade, interjöörivaade
- 13) **Kujutavus**: figuraalne, abstraktne

4) Leiab kunstiteose omadused, mis väljendavad nii loomise keskkonna kui kunstniku ideid

5) Küllastab iseseisvalt kunstinäitust või sündmust ning käitub seal reeglite kohaselt.

Plaanimine ja ideede arendamine

- 1) Rakendab teiste autorite teoseid oma töö lähtepunktina.
- 2) Rakendab õpetaja abiga keerulisemaid ideede laiendamise / arendamise meetodeid (näiteks Osborni küsimustik).
- 3) Teab ideede selekteerimise meetodeid (näiteks sõelumine küsimuste abil, plussid, miinused)
- 4) Sõnastab oma teose kontseptsiooni.
- 5) Kasutab kavandamisel mitmekesiseid meetodeid (näit visandid, skeemid, asendiplaanid, maketid, värvi- ja materjalinäidised, tööetapide kirjeldused).

Loomine

- 1) Loob kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi (sh digivahendid) kunstitöid spontaanselt (kavandamata).
- 2) Loob kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid teadlikult uurides ja kavandades.
- 3) Valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid teadlikult.
- 4) Pakub välja ekspositsiooni või näitusepinna koha kooliruumis ning põhjendab enda valikut ja visiooni.
- 5) Loob näituse kaasteksti, etiketid (autori nimi, töö nimetus, tehnika jms) ja esitluse viisi.
- 6) Tekitab kahemõõtmelises teoses vabalt valitud vahenditega ruumi-illusiooni.
- 7) Rakendab kolmemõõtmelises teoses valgust, ümbritsevat ruumi ja materjali (või muid õpetaja ülesandepüstituses esitatud elemente või põhimõtteid) oma sõnumi edastamiseks.

Refleksioon, analüüs ja kriitika

KUNSTITEHNIKAD JA LOOMINGULINE ENESEVÄLJENDUS

1) Kunstitehnikad ja stiilid

maal, joonistus, kollaaž, grataaž, frotaaž, mosaiik, monotüüpia, foto, origami, modelleerimine, makett, lavakujundus, kollaaž, kõrgtrükk, akvarell, trükigraafika, graafiline disain, tüpograafia, kirjatüüp, kalligaafia, stsenaarium

Digitaalsed joonistus-, foto-, video- ja animatsioonitehnikad (gif...)

Narratiivi loomine: karakter, tegevuspaik, tegelased, sissejuhatus, teema arendus, kulminatsioon, lahendus (puänt)

2) Etikett

Näitusetöö nimesilt (autori nimi, klass, teose nimi, töö tehnik, töö mõõdud, aasta, juhendav õpetaja)

- 1) Mõtestab disaininäiteid funktsionaalsuse, ökoloogilisuse ja esteetilisuse aspektist.
- 2) Põhjustab oma töö sisulisi, uurimuslikke või loominguotsuseid ja eksponeerimise valikuid.
- 3) Kirjeldab, analüüsib, tõlgendab ja hindab kunstiteoseid (nende ainest, meediumi, vormi ja konteksti).
- 4) Uurib teose loomise konteksti – sotsiaalne kontekst, ajalooline taust, põhjuslik keskkond, milles kunstiteos loodi.

DISAIN JA DISAINIPROTSESS

1) Disaini baaselemendid

Funktsionaalne värv, vorm ja materjal (tarbeesmete puhul, graafilises disainis ja visuaalkultuuris laiemalt), mass Otstarve, funktsionaalsus, kasutusmugavus

2) Disaini liigid

Tootedisain, digitoote disain, graafiline disain

3) Disainiprotsessi osad

- Osapooled, tarbija
- Uurimine, väljaselgitamine, probleemi märkamine ja sõnastamine, info kogumine
- Lähteülesanne
- Võimaluste sõnastamine, ettepanekute tegemine, kavandamine
- Lahenduspaikumine

4) Tarbeesemed ja levinumad materjalid

Looduslikud materjalid: puit, klaas, lina, vill, puuvill, savi...

Tehismaterjalid: plastik, kile....

5) Kavandamine: kavand, visand, skits,

kroki, abijooned

Moodboard, mõistekaart, plakat, Venni diagramm, värvikaart,

Idee sõnastamine

Storyboard, stsenaarium

Visuaalne lihtsustamine

KUNSTIAJALUGU, VISUAALKULTUUR JA KUNSTNIKUD

1) Info leidmine

Google'i pildiotsing
(Veebi)entsüklopeediad ja andmebaasid

2) Kunstiajalugu

Keskaja arhitektuur Euroopas ja Eestis:
gooti ja romaani kirikuarhitektuur,
linnusearhitektuur. Ehitusplastika,
vitraažid, illumineeritud käsikirjad.
Relikviaarid.

Islami kunst: mošearhitektuur,
käsikirjad, ornamendid.

Viikingite arhitektuur ja kunst,
rändhõimude kunst (ornament,
metallitöö).

Renessansskunst Itaalias. Kõrgrenessansi
kunstnikud (Leonardo, Raffael,
Michelangelo).

Barokk-kunst Euroopa õukondades

Klassitsism: valitsushooned Euroopas ja
Ameerikas

Realism maalikunstis

Modernism 19. sajandi lõpu maalis
(impressionism, postimpressionism,
sümbolism, juugend).

Maailmanäitused ja tehnoloogia areng.

Nüüdiskunst vastavalt aktuaalsetele
teemadele, kohalikele näitustele või
loodud teostele.

KUNST JA KULTUUR ÜHISKONNAS

1) Kunsti ja kultuuriga seotud elukutsed

Konservaator, kuraator, kujundaja,
toimetaja

2) Jätkusuutlik mõtteviis

Keskkonnamõju, säästlikkus, digitaalne
jalajälg, digiprügi, töövahendite säästlik
kasutamine ja hooldamine

3) Teabe otsimine ja infokeskkonnad

Muuseumide ja galeriide kodulehed

4) Kunstielu

Muuseumi haridusprogrammid,
kunstiüritused, näitused,
kunstnikuvestlused ja kohtumised

5) Autorsus ja autoriõigused

Autor, autoriõigused, viitamine, kujutise
salvestamine ja jagamine, viitamine

